

MIR

DAGARNA

»Vi är inte problemet,
vi är en del av lösningen«
— VICTORIA TAULI-CORPUZ, OM URFOLKEN

13-14 november på Kulturens Hus i Luleå — Nordens största forum för mänskliga rättigheter

MR-dagarna 2008 13–14 november

■ Arrangörer:

DemokratiAkademien, Diakonia, Föreningen Ordfront, Raoul Wallenberg Institutet, Sensus studieförbund, Svenska Helsingforskommittén, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Teologiska högskolan i Stockholm och Utrikespolitiska Institutet.

■ Styrgrupp:

Anette Dalqvist, DemokratiAkademien, Julia Daniels, Diakonia, Caroline Matsson, Föreningen Ordfront, Rolf Ring, Christina Johnsson, Raoul Wallenberg Institutet, Eduardo Villanueva-Contreras, Sensus, Natasha Jevtic Esbjörnson, Anja Steiber, Svenska Helsingforskommittén, Jenny Zetterqvist, Svenska kyrkan, Nathalie Wroblewski, Erika Nordvall Falck, Svenska Röda Korset, Susanne Wigorts Yngvesson, Teologiska Högskolan i Stockholm, Åsa Fritzon, Utrikespolitiska Institutet, Anki Wetterhall, Leif Ericsson, MR-dagarna.

■ Med ekonomiskt stöd från:

Folke Bernadotteakademien, Landstinget Norrbotten, Länsstyrelsen Norrbotten, Sida, Utrikesdepartementet.

■ Vård:

Luleå kommun

■ Organisation:

(Kanslier i Stockholm och Luleå)

Chef: Leif Ericsson,

leif.r.ericsson@gmail.com

Tel: 070 664 96 54

Planeringsansvarig:

Anki Wetterhall,

anki.wetterhall@mrdagarna.se

Tel: 08 462 44 54

Informatör: Caroline Matsson,

caroline.matsson@ordfront.se

Tel: 08 462 44 71

Projektledare och

regional samordnare:

Erika Nordvall Falck,

erika.falck@redcross.se

Tel: 0920 23 72 25, 070 60 55 342

Volontärsamordnare:

Birgitta Åström,

birgitta.astrom@redcross.se

Tel: 0920 23 72 26

Administratör

Elisabeth Brännström

Tel: 0920 23 72 24

Adresser:

MR-dagarna

Föreningen Ordfront

Box 17506, 118 91 Stockholm

MR-dagarna 2008

Röda Korset Norra Norrland

Småbåtsgatan 3, 972 35 Luleå

■ MR-dagarna 2008

Redaktör: Caroline Matsson,

caroline.matsson@ordfront.se

Grafisk form: Niklas Larsson

Tryck: Luleå Grafiska.

Framsidesbilder: Martina Guichacura, chilensk Mapucheindian. Foto: Reuters/Corbis. Yupuk-eskimå från St. Lawrence Island i Alaska. Foto: William Coupon/Corbis. Den aboriginiske konstnären David Malangi. Foto: Penny Tweedie/Corbis. Samisk flicka från Kautokeino, Lappland. Foto: Berit Roald/Scanpix.

Vi urfolk är en del av lösningen!

Victoria Tauli-Corpuz spelade en viktig roll när FN:s Generalförsamling efter många års förhandlingar den 13 september 2007 antog urfolksdeklarationen. Deklarationen var en stor seger för både urfolken i världen och FN.

– **URFOLKSDEKLARATIONEN HAR TILLKOMMIT** på ett unik sätt, menar Victoria Tauli-Corpuz. Representanter för urfolk över hela världen har fört fram sina krav och förhandlat med regeringarna. FN:s urfolksråd ska övervaka att den verkligen också implementeras. Deklarationen kan användas för att pröva om till exempel gruvor och dammprojekt är förenliga med urfolks rättigheter till sina marker och naturresurser.

Victoria Tauli-Corpuz är igorot, ett urfolk i Filippinerna, och har valts till ordförande för FN:s permanenta urfolksråd där sammen Ole Henrik Magga var den första ordföranden. På årets MR-dagar, där hon är en av huvudtalarna, kommer hon bland annat att berätta om klimatförändringarnas påverkan på världens urfolk.

– De första varningarna om den globala klimatförändringen kom från urfolk. I Stilla Havet är de klimattflykting-

Victoria Tauli-Corpuz

FOTO: UN PHOTO

ar och tvingas överge sina öar. I tropikerna som jag kommer från har vi drabbats av torka och översvämningar. Väder som vi aldrig sett förr, säger Victoria Tauli-Corpuz.

– **NU DRABBAS VI** också av plantagerna där man odlar alternativa energigrödor som ska ersätta fossila bränslen, fortsätter hon. Dessa plantager anläggs ofta på territorier som tillhör urfolk. Vi urfolk är en viktig pusselbit i lösningen på klimathotet i världen med vår traditionella livsstil och vår kunskap om hur man bevarar en biologisk mångfald.

Caroline Matsson

Välkommen till MR-dagarna!

En av våra största utmaningar i en allt mer globaliserad värld är att bevaka att de mänskliga rättigheterna blir en självklarhet för ALLA. FN:s konventioner slår fast att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. De mänskliga rättigheterna är universella. De ska gälla över hela världen, oavsett land, kultur eller situation.

MEN VI ÄR långt ifrån en verklighet där alla människors rättigheter alltid respekteras. Människor diskrimineras, dödas, förslavas och torteras runt om i världen varje dag. Varje ny dag måste vi fortsätta kämpa för att försvara och stärka de mänskliga rättigheterna. Den kampen måste ske globalt, nationellt, regionalt och lokalt. Vapnet i den kampen är kunskap och engagemang.

DET VI INTE ALLTID tänker på är att också här hemma finns det situationer där mänskliga rättigheter inte respekteras. Det kan handla om äldres rätt till ett värdigt liv som att Karl-Henrik 87 år efter ett långt och mödosamt arbetsliv vill bestämma själv när han ska kliva upp på morgonen eller få hjälp att komma ut på promenad. Det kan handla om rätten till arbete och utbildning för Lena som sitter i rullstol. Det kan handla om diskriminering av Daniel som inte fick arbetet för att han är öppet homosexuell. Det kan handla om rätten att behålla och utveckla sitt språk och kultur om man tillhör en minoritet som Rosita med romsk på-

Yiva Åkerlund-Löwenborg är regionchef norra Norrland för Röda Korset.

FOTO: PIA HANSI

brå eller Karin som är same. Eller att Sverige avvisar flyktingar till länder som använder tortyr.

DET ÄR DÄRFÖR VIKTIGT att omsätta de fina orden om mänskliga rättigheter i praktisk handling. Under MR-da-

garna finns goda möjligheter att samla kunskap, utveckla metoder, utbyta erfarenheter med både experter och praktiker. MR-dagarna ger oss chansen att skapa en bred kunskapsbas utifrån öppna samtal, föreläsningar, dialoger och debatter. Årets MR-dagar har också en speciell profil med kulturen i centrum. Olika kulturella uttrycksformer som musik, poesi, jojk och teater förstärker temat under dagarna. Ni kommer att märka att ni är i det mångkulturella Barentsområdet!

Som Röda Korsare och Norrbottning gläds jag över den fantastiska uppslutning och gensvar MR-dagarna fått av det omgivande samhället. Det är många som gett sitt bidrag till och deltagit i förberedelserna. Det engagemanget skapar goda förutsättningar för att »Tänka globalt, handla lokalt« även efter MR-dagarna passerat.

Varmt välkommen till MR-dagarna – Nordens största forum för mänskliga rättigheter!

För MR-dagarna
Yiva Åkerlund-Löwenborg

»FN:s Generalförsamling ... slår fast att urfolken är jämlika med alla andra folk, ... erkänner alla folks rätt att vara annorlunda, att betrakta sig själva som annorlunda, och att respekteras som sådana.«

Ur inledningen till Urfolksdeklarationen. Antagen 12 september 2007.

Urfolksdeklarationen — rätten att vara annorlunda

AV JORDENS SEX MILJARDER människor räknas sex procent – 370 miljoner – till urfolken. Det är folk som bevarat sin ursprungliga kultur och lever som minoriteter. Många urfolk har dukat under de senaste århundradena av orsaker såsom sjukdomar, assimilering eller folkdöd. Det finns många urfolk men åtskilliga av dem är mycket små och lever under hot att utplånas kulturellt. I de nordiska länderna är de 60 000 samerna i Sverige, Norge, Finland och Ryssland erkända som ett urfolk. Det pågår en internationell diskussion om definitionen av urfolk.

Flera små folk i Ryssland kan räknas som urfolk.

Efter 25 års arbete antog FN den 13 september 2007 en deklaration om urfolkens rättigheter. In i det sista bromsade en grupp afrikanska stater av rädsla för att deklarationen hotade staternas territoriella integritet. Deklarationen antogs med 143 röster för och fyra stater emot: USA, Kanada, Australien och Nya Zeeland vars motstånd gäller principen om rätten till självbestämmande och landrättigheter. Australiens nyvalda regering är positiv till deklarationen och i Kana-

da var parlamentet för men regeringen emot. Sverige röstade för men lämnade en röstförklaring där man tolkar innebörden av centrala artiklar så att några förändringar av svensk lagstiftning inte behövs.

SAMETINGETS ORDFÖRANDE Lars-Anders Baer menar att urfolksdeklarationen går mycket längre än ILO-konventionen 169 och den föreslagna nordiska samekonventionen, och att Sverige därför utan dröjsmål måste anta den nordiska samekonventionen.

Leif Ericsson

I The Elders har en namnkunnet skara världsledare samlats för att likt gamla tiders byäldste erbjuda råd och ledning till oss invånare i den globala byn. The Elders består av Graça Machel, Mary Robinson, Jimmy Carter, Nelson Mandela, Li Xiaoxing, Kofi Annan, Mohammad Yunus, Desmond Tutu. I gruppen ingår också Ela Bhatt, Gro Brundtland, Lakhdar Brahimi, Fernando Henrique Cardoso och Aung San Suu Kyi. FOTO: THE ELDERS

»The Elders« — Världens visaste klubb!

»Det är tid för ett globalt samtal om mänskliga rättigheter. Att se de värden som binder oss samman till en mänsklig familj, och en global by. Men det kan bli mer.

UNDER DE SENASTE 60 åren har regeringar uppmanats att skriva under den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna.

Vi hoppas att 2008 kan bli året då individer, inte bara regeringar, skriver under deklarationen.

Vi hoppas på en miljard signaturer från hela världen. Vi vill att din ska bli en av dem.

Vi uppmanar dig att sluta upp kring förklaringens värden och målsättningar. Att värna dina medmänniskors rättigheter. Och att uppmuntra andra i ditt samhälle, på din arbetsplats eller skola att göra detsamma.

Var snäll och skriv under den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna. Avge ett personligt löfte om att leva ditt liv efter dess principer.«

The Elders

■ **Vill du följa »The Elders« uppmaning och skriva under den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna?**

Gå in på www.mrdagarna.se och klicka på »The Elders«

5

snabba frågor till Elisabeth Abiri,

ordförande för Delegationen för mänskliga rättigheter.

■ **Vad gör Delegationen för mänskliga rättigheter?**

– Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige har i uppdrag att stödja kommuner, landsting och statliga myndigheter i deras arbete med att garantera de mänskliga rättigheterna, informera om mänskliga rättigheter till olika grupper, bland annat ungdomar, och stimulera det offentliga samtalet om mänskliga rättigheter. Vår viktigaste uppgift är dock att komma med förslag på hur dessa uppgifter kan permanentas efter 2010. Vårt arbete går alltså mycket ut på att testa hur stöd, information osv kan fungera för att så småningom komma med så bra förslag som möjligt.

■ **Varför behövs ni?**

– Det faktum att det inte tidigare har funnits någon myndighet med ett riktat uppdrag att arbeta med mänskliga rättigheter i Sverige pekar kanske på att vi lätt tror att mänskliga rättigheter inte är en nationell, regional och lokal angelägenhet. Det är en del av delegationens uppgift att förändra detta och göra mänskliga rättigheter till en viktig fråga i den svenska vardagen.

■ **Hur kan kommuner, landsting och statliga myndigheter arbeta bättre med att garantera människors rättigheter?**

– Till att börja med är det viktigt att det blir klart för alla att de har ett ansvar för att skydda, implementera och främja de mänskliga rättigheterna i Sverige. Den svenska lagen som de utgår ifrån i sin dagliga verksamhet ska tolkas utifrån de mänskliga rättighetskonventioner som Sverige har ratificerat – och då måste man veta vad dessa konventioner innebär.

■ **Kommer ni att finnas kvar efter 2010?**

– Det tror jag inte. Vårt uppdrag är ju slut i och med att vi lämnar fram vårt slutbetänkande i mars 2010.

■ **Planerar regeringen någon ny nationell handlingsplan för MR?**

– Det vet jag inte utan det är något som bestäms av regeringen. Men det vore synd att bryta en bra trend, eller hur?

Elisabeth Abiri är ordförande för Delegationen för mänskliga rättigheter.

Cirka 2000 f.Kr.

Fenisisk text om att Gud skapat alla människor lika, fattig som rik.

Cirka 300 f.Kr.

Stoikerna i Grekland såg alla människor som jämlika med en naturlig rättighet till fred, formell demokrati och ömsesidig hjälp.

Cirka 200 f.Kr.

Den indiske härskaren Ashoka konverterar till buddhism och pläderar för universell religiös tolerans på en jämlik grund.

1663

Kolonien Rhode Island i Nordamerika, grundad av baptisten Roger Williams, garanterade i sin författning alla fullständig samsvetsfrihet.

1787

Antislaverirörelsen bildas i London av kväkare. Den hittar på många av dagens metoder för opinionsbildning: konsumentbojkott av varor från slavplantager, affischer, kampanjmärken, insändare etc.

1789

Den franska deklARATIONEN om de mänskliga och medborgerliga rättigheterna.

1791

Människans rättigheter av Thomas Paine utkommer. Boken var dåtidens bestseller och trycktes i osannolika 1,5 miljoner exemplar på tjugo år.

1864

Den första Genèvekonventionen antas. Internationella Röda Korskommittén övervakar tillämpningen av Genèvekonventionerna.

1921

Kvinnlig rösträtt införs i Sverige.

1945

FN bildas i San Francisco.

1948

FN:s allmänna förklaring för de mänskliga rättigheterna antas. FN antar Konventionen om förebyggande och bestraffning av brottet folkmord.

Nagris är framtiden

När jag skriver detta tycks dödssiffran från cyklonen Nagris stiga fortare än jag knackar på tangenterna: först talade man om 20 000 döda, sedan om 40 000, nu om 100 000 och om en miljon människor som fått sina hem knäckta som äggskal.

BURMA: EN HÖG SKÄRVOR i vattnet. Burma: om något förknippas detta land med brott mot mänskliga rättigheter, med en militärdiktatur som nyss dränkte en revolt i blod. Nu ligger många gånger fler lik utströdda i gyttjan, sjukdomar sprider sig, magar blir sura av hunger när regionens bördigaste risdistrikt dränkts i saltvatten.

Vi vet det. Forskarna vet det. Nagris är framtiden. I allt högre takt genererar den globala uppvärmningen extrema väderhändelser som slår ut själva förutsättningarna för mänskligt liv.

Om Burma befrias från juntan och blommar upp som demokrati men träffas av allt mer frekventa, allt mer skningslösa cykloner som krossar hundratusentals liv och hela provinser under sin kraft, så som forskningen förutspått – vad är då vinnaren?

Om södra Afrika får sina skulder avskrivna och konfliktsår läkta men vattenkällorna torkar ut, malariamyggan avancerar med värmen och de dolda ökendynorna kommer upp till ytan – vilka rättigheter har då säkrats?

OM GAZAREMSANS FÄNGSLADE palestinier släpps fria och får återvända till sina hem längs kusten, bara för att finna dem under vatten – vilken frihet har då givits dem?

Den globala uppvärmningen sätter *allt* på spel.

Burma: när militärdiktaturen skjuter demonstranter är det inte vårt land som håller i geväret. Men när hundratu-

Där kvinnan står stod tidigare hennes hus. Vad händer med vår rätt till bostad i klimatförändringarnas tid? FOTO: REUTERS/CORBIS

sentals människor dör i cykloner är det vårt land som bygger nya motorvägar, låter flygtrafiken växa, satsar på kolkraftverk i Tyskland, fraktar allt mer på lastbil, etablerar ännu fler externa köpcenter, ger tillstånd till företag att prospektera olja utanför Gotland...

De brotten kan burmeserna omöjligen stoppa. Det kan bara vi.

Andreas Malm

EU:s tystnad om tortyren är brottslig!

140 LÄNDER HAR undertecknat FN:s konvention mot tortyr. Men brotten mot konventionen är i legio. Tortyr förekommer i över hundra länder, enligt Amnesty International. De flesta av dessa länder regeras av auktoritära och icke-demokratiska regimer. Men vi vet att också USA tillämpar tortyr i det s.k. kriget mot terrorism.

Bevisen för detta är massiva och överväldigande. Det handlar inte om enstaka övergrepp av så kallade rötäggar. Det handlar om en medveten och av statsledningen understödd politik. I den ingår också upprättande av Guantanamo, ett koncentrationsläger, där människor spärars in utan rättegång, förnedras och plågas. Uppenbarligen finns flera liknande inrättningar. Den amerikanska regeringen slingrar sig och talar om »enhanced interrogation«, skärpta förhörsmetoder. Det var ett uttryck som en gång uppfanns

av Gestapo: »Verschärfte Vernehmung!«

Det är en skandal att inte EU kraftfullt protesterat mot denna tortyrpraxis. Tystnaden gör de europeiska regeringarna till medbrottslingar. Kanske tiger de för att de inte vill kritisera USA eller för att de tror att tortyren ger värdefull information.

Så mycket värre!

DET KAN LÅTA förledande att man i, som det brukar heta, ett tvångsläge utnyttjar »en smula« tortyr. Men det ena ger det andra. Har man väl gått över gränsen finns det nästan inget slut; undantagsfallet blir regel. Vi tar därmed ett enormt civilisatoriskt steg tillbaka.

I en demokratisk rättsstat måste det råda ett absolut tortyrförbud. Och man måste också vägra polisiär samverkan och fångutväxling med samhällen där tortyr förekommer.

Carl Tham

Sverige behöver följeslagare

ASYLSÖKANDE, PAPPERSLÖSA och personer som nyligen fått uppehållstillstånd i Sverige får ofta sina rättigheter åsidosatta – trots gällande lagar och MR-konventioner.

Det kan handla om ett nedsättande bemötande från exempelvis myndigheter, sjukvård eller hyresvärd eller om ren diskriminering.

Sveriges Kristna Råd har i flera decennier skickat ut följeslagare – framförallt till Sydafrika och Palestina/Israel. Nu ser vi att det finns ett behov av att utbilda följeslagare som stöd till asylsökande och nyanlända i Sverige.

GENOM ATT exempelvis stötta en våldsutsatt kvinna inför en intervju på Migrationsverket att våga och orka berätta hela sin historia redan från början underlättas asylprocessen.

Många har dåliga erfarenheter av myndigheter från sitt ursprungsland och liten kunskap om Sverige.

Kristina Hellqvist

Eleanor Roosevelt med FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna i händerna.

FOTO: UN PHOTO

Världens »grundlag« 60 år

Vi kan tacka Eleanor Roosevelt – världens farmor har hon kallats – för att FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna kom till. Omedelbart efter andra världskrigets slut och att Förintelsen blev allmänt känd fanns en insikt om att en annan värld var nödvändig och möjlig.

SKULLE DEKLARATIONEN om mänskliga rättigheter ha kunnat skapas i dag? Många tvivlar på det. Det tog 18 månader att formulera deklARATIONEN och enas om den. Jämför med att det tog 25 år att lotsa urfolksdeklARATIONEN fram till beslut.

Det räcker inte med att det finns en insikt om att en förändring är möjlig och att det finns ett gyllene tillfälle. Någon måste gripa det. Det gjorde Eleanor Roosevelt. Hon hade varit med om depressionen i USA på 1930-talet och framväxten av medborgarrättsrörelsen. Strax efter att deklARATIONEN hade antagits den 10 december 1948 återgick världen till »business as usual«.

I FN:s stadga från 1945 hade staterna förbundit sig att respektera mänskliga rättigheter – men vilka då? Uppgiften att utforma en rättighetsförteckning föll på Eleanor Roosevelt när hon 1947 utsågs till ordförande för FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

MÅNGA IFRÅGASATTE utnämningen av henne – hon var odiplomatisk och saknade juridisk skolning. Men omedelbart blev hon den samlade personen i arbetet och lotsade diskussionerna genom alla filosofiska och politiska svårigheter. »All men are created equal« – en sådan inledning opponerade sig kvinnorna i kommittén mot. Det skulle komma att tolkas bokstavligt i många länder som att rättigheterna bara gällde män. »Män« ersattes av »människor« och »skapade« byttes mot »födda med« på grund av oenighet om Guds roll. Trots att många stater som bildade FN 1945 inte var demokratier skrevs rätten att delta i sitt lands styrelse och fria allmänna val in som mänskliga rättigheter tillsammans med varje folks rätt till självstyre. Churchill morrade

över att han inte hade menat folken i kolonierna.

Rättigheter utan skyldigheter? I USA-läget ansågs att varje individ hade rättigheter men att staten inte hade några skyldigheter att garantera rättigheterna. I Sovjetläget var det tvärtom – staten hade alla rättigheter och individerna skyldigheterna. Eleanor lyckades få till stånd en kompromiss där medborgerliga rättigheter jämfördes med ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter i rättighetsförklaringen. Och mot slutet av deklARATIONEN, i artikel 28, slås fast att varje människa har rätt till en social och internationell ordning där alla dessa rättigheter kan förverkligas.

EN ANNAN VÄRLD sattes upp på den politiska dagordningen där staterna gjordes ansvariga för att de mänskliga rättigheterna förverkligas.

Från början var rättighetsförklaringen inte tänkt som ett juridiskt bindande dokument. Men historien tog så småningom en annan väg. I dag har alla stater i världen – utom USA och Somalia – skrivit under barnkonventionen i vars inledning det står att staterna erkänner att alla människor är berättigade till de mänskliga rättigheterna i FN:s deklARATION. Den globala anslutningen till barnkonventionen har gjort både den och deklARATIONEN om mänskliga rättigheter till internationell lag som gäller för alla.

Kan en gemensam insikt världen över om det globala klimatet öppna oss moraliskt och politiskt så som Eleanor Roosevelts generation öppnades? Så att vi griper tillfället och förverkligar de mänskliga rättigheterna för alla?

Leif Ericsson

1950

Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. 1995 inkorporerades den som svensk lag.

1966

Efter en konflikt mellan öst och väst om vilka rättigheter som skulle ingå i en juridiskt bindande konvention om de mänskliga rättigheterna lägger FN fram två konventioner för ratificering: Konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter och Konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

1989

FN-organet ILO antar konvention 169 om urfolks rättigheter. Sverige har inte undertecknat konventionen.

1993

En stor människorättskonferens i Wien slår fast att alla mänskliga rättigheter – de ekonomiska, sociala och kulturella, och de medborgerliga och politiska – är lika viktiga, odelbara och förstärker varandra. Varje stat uppmanas att upprätta nationella handlingsplaner för mänskliga rättigheter. Upprättande av ett permanent forum för urfolksfrågor föreslås.

1998

Romstadgan om en permanent internationell brottnåmsdomstol undertecknas.

2005

FN:s generalsekreterare Kofi Annan lägger fram »principen om skyldighet att skydda« som grund för kollektiva aktioner mot folk-mord, etnisk rensning och brott mot mänskligheten. Bakgrunden är folk-mord och etnisk rensning i f.d. Jugoslavien och Rwanda.

2007

UrfolksdeklARATIONEN antas av FN:s generalförsamling.

Se de mänskliga rättigheters historia på: www.mrdagarna.se

Vi som arbetar med samerätt på Gärde Wesslau är Lisa Länta, Lars Melin, Inger-Ann Omma, Camilla Wikland, Malin Wikström och John Antonson.

SPECIALISTER PÅ ERA RÄTTIGHETER I SÅPMI

Det allvarligaste hotet mot rennäringen och den samiska kulturen är rättsprocesser som allt oftare uppstår mellan samebyarna och privata intressen. Gärde Wesslau Advokatbyrå har unik

kompetens och erfarenhet på alla områden som berör samebyarnas rättigheter. Tre advokater och tre biträdande jurister kan hjälpa er i alla juridiska frågor, t.ex. vid intrång i renskötselrätten.

Gärde Wesslau Advokatbyrå är en affärsjuridisk advokatbyrå med kontor i Stockholm, Göteborg, Borås, Jönköping och Helsingborg. Totalt har byrån cirka 80 anställda, varav cirka 60 är jurister.

Gärde Wesslau Advokatbyrå
www.garde.se

Kvinnojouren

– stöd till våldsutsatta kvinnor, tjejer och barn

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, Roks, är en feministisk organisation som arbetar för att våldsutsatta tjejer, kvinnor och barn ska få skydd och stöd samt möjlighet att leva ett liv fritt från våld och förtryck. Roks arbetar mot alla former av mäns våld mot kvinnor och barn. Roks verksamhet fokuseras kring tre områden; medlemmar, opinionsbildning och samarbete.

Roks har 94 kvinnojourer och tjejjourer som medlemmar, spridda över hela Sverige.

I Norrbotten finns länsföreningen Kvinnojourer i Norrbotten med 11 kvinnojourer som medlemmar.

Kontaktuppgifter:

Kvinnojouren Iris, Luleå,
iris.lulea@roks.se,
www.irislulea.org

Roks: info@roks.se, www.roks.se

KVINNOJOURNEN
IRIS
LULEÅ

THE BODY SHOP®

Defend Human Rights

The Body Shop® arbetar aktivt för att vara en etisk detaljhandelskedja, som arbetar för mänskliga rättigheter i vår verksamhet, i våra affärsförbindelser och i de samhällen i vilka vi verkar.

Genom att bedriva kampanjer tar vi upp människorätsfrågor som påverkar våra intressenter. Idag har vi kampanjerna Mot våld i hemmet och Move Your Lips som uppmärksammar viktiga samhällsfrågor. Vår tygpåse Bag for Life bidrar till att kvinnor och barn utsatta för trafficking får möjligheten till en ny start i livet.

The Body Shop® Community Trade inkluderar 31 samhällen i 24 länder runt om i världen. Genom Community Trade får över 25 000 människor en rättvis lön för sitt arbete.

Välkommen till butik eller besök oss på vår hemsida för mer information
www.thebodyshop.se

MADE WITH
PASSION™

AGAINST
ANIMAL
TESTING

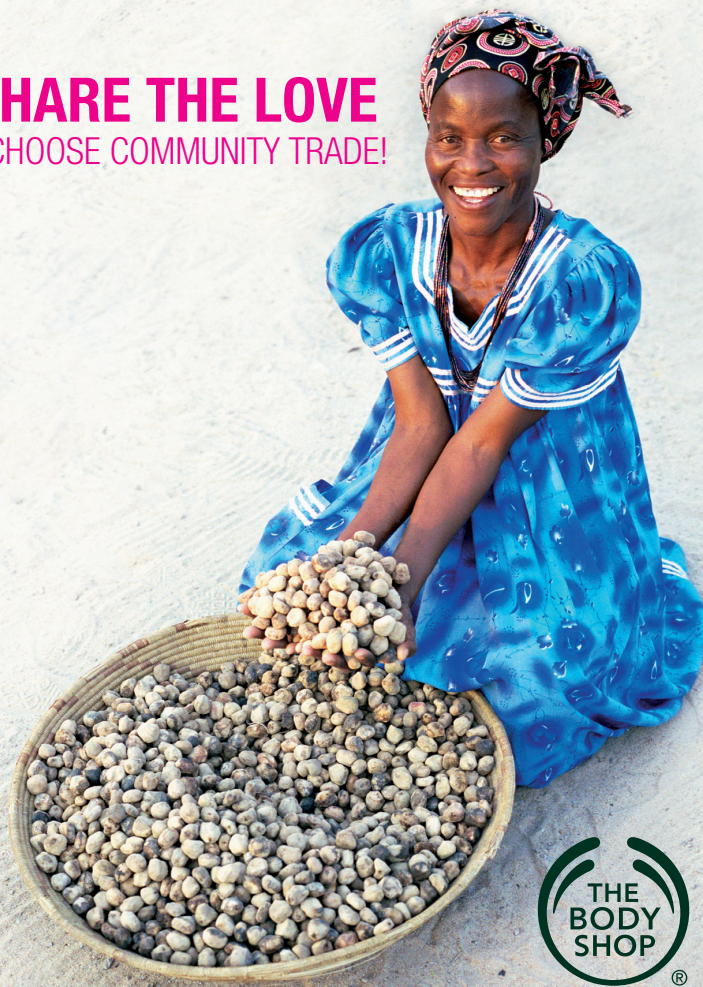
SUPPORT
COMMUNITY
TRADE

ACTIVATE
SELF
ESTEEM

DEFEND
HUMAN
RIGHTS

PROTECT
OUR
PLANET

SHARE THE LOVE
–CHOOSE COMMUNITY TRADE!

Program

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER — 60 ÅR

TORS DAG 12.45–13.45

81 Hela världens farmor
Deklarationen om mänskliga rättigheter fyller 60 år. För sextio år sedan startade en långsam global rättighetsrevolution när FN antog den allmänna förklaringen om mänskliga rättigheter. Eleanor Roosevelt var drivande i arbetet med att formulera och lotsa fram deklarationen. **Medverkande:** David B Roosevelt, sonson till Eleanor Roosevelt.

FOLKMORD

TORS DAG 11.30–12.30

2 Folkmord före och efter folkmordskonventionen
För sextio år sedan antog FN konventionen om förebyggande och bestraffning av folkmord. Förintelsen, massakerna på armenier och assyrier, massmorden i Bosnien-Herzegovina, Rwanda, Kambodja och i Darfur har betecknats och diskuterats som folkmord. **Medverkande:** David Gaunt, professor i historia vid Södertörns högskola, Anne Kubai, forskare vid Uppsala universitet, Ivana Maček och Paul A. Levine från programmet för studier kring Förintelsen och folkförfärd vid Uppsala universitet.

Moderator: Göran Gunner, forskare vid Svenska kyrkans forskningsenhet och Teologiska högskolan i Stockholm.

TORS DAG 12.45–13.45

3 Tankar om folkmordens tid
Vad talar för nya folkförfärd? Vad talar emot? Är nya folkförfärd i vardande? **Medverkande:** Sven Linqvist, författare. Hans senaste bok är *Avsikt att förinta* (2008).

TORS DAG 16.00–17.00

57 Förintelsens romska offer – »Min mor fånge nr. Z-4517«
Berith Kalandar berättar i sin bok *Min mor fånge nr. Z-4517* om sin mors liv före, under och efter Förintelsen. Modern överlevde sex års fångenskap i koncentrationsläger. Först på 1980-talet erkände Tyskland att romer som grupp jämte judarna skulle förintas. Än har majoriteten av romska överlevande och anhöriga inte fått upprättelse för lidandet i koncentrationslägerna. Ett stort antal av Europas 15 miljoner romer upplever sig ovärdigt behandlade. **Medverkande:** Berith Kalandar, lärare i Malmberget. **Inledare:** Maria Leissner, ordförande på Delegationen för romska frågor och demokratiambassadör.

TORS DAG 17.30–18.30

96 Aldrig mer? Samtal om folkförfärd
Är folkförfärd mänsklighetens förbannelse? Eller står det i vår makt att för alltid förhindra framtida folkförfärd? **Inledare:** Marie Tuma, internationell domare vid Bosnien-Herzegovinas statsdomstol för krigsbrott.

URFOLK OCH MINORITETER

TORS DAG 10.00–11.00

1 Urfolksdeklarationens betydelse
I september 2007, efter 25 års arbete i FN, undertecknades det senaste tunga MR-dokumentet: Urfolksdeklarationen. Ett historiskt erkännande av urfolks mänskliga rättigheter och grundläggande friheter efter århundraden av marginalisering och diskriminering. De nordiska länderna röstade enat för deklarationen. Endast fyra av 158 stater röstade emot: USA, Kanada, Australien och Nya Zealand. **Medverkande:** Victoria Tauli Corpuz, igorot och ordförande för FN:s permanenta urfolksforum (UNPFII). **Introduktion:** Ole Henrik Magga, UNPFII:s första ordförande.

TORS DAG 11.30–12.30

114 Förändringen av urfolks existensvillkor
Rodolfo Stavenhagen har varit FN:s rapportör om urfolk i fem år. Han ger sin bild av hur deras villkor har ändrats. **Presentatör:** Anders Kompass, chef för FN:s kontor i Guatemala.

TORS DAG 11.30–12.30

90 Assyrierna – urfolket i nuvarande Irak
Assyrier är ca 70 000 i Sverige. En minoritetsgrupp som har sitt ursprung i Irak. Hur har de blivit behandlade som en kristen minoritet i sitt eget land och hur blir de behandlade och mottagna i sitt nya hemland Sverige? **Medverkande:** Nuri Kino, journalist.

TORS DAG 11.30–12.30

54 Minoriteters språkliga rättigheter
Vilken betydelse har språket för minoriteter i en demokrati? Vad betyder Europarådets ramkonvention för nationella minoriteter och stadgan för landsdels- och minoritetsspråk i praktiken? Hur lever staterna upp till sina förpliktelser? Hur tillämpas t.ex. minoritetsspråk-lagarna för samer, tornedalingar och sverigefinnar? **Medverkande:** Hans Landberg, länsstyrelsen Norrbotten, Jarmo Lainio, professor, Mälardalens universitet, Leena Huss, forskningschef, Centrum för multietnisk forskning Uppsala, Birger Winsa, samordnare SWEBLUL och Ole Henrik Magga, professor vid Samiska högskolan i Kautokeino. **Moderator:** Lars Elenius, Luleå tekniska universitet.

TORS DAG 12.45–13.45

11 Urfolksdeklarationen – vad innebär den globalt?
Urfolksdeklarationen antogs den 13 september 2007 i FN:s Generalförsamling. Vad innebär den i ett globalt perspektiv, och vilken direkt betydelse har den för att säkra urfolks mänskliga rättigheter? Detta seminarium med politiker, forskare och representant från FN:s High Commissioner for Human Rights leds av Sia Spiliopoulou Åkermark från Ålands Fredsinstitut. Samiska företrädare som deltagit i arbetet med deklarationen medverkar liksom företrädare för utrikesdepartementet. **Moderator:** Sia Spiliopoulou Åkermark, Ålands Fredsinstitut.

TORS DAG 12.45–13.45

46 Klimatförändringar och urfolks rättigheter
Klimatförändringarna förändrar redan nu förutsättningarna för de traditionella näringarna och kulturerna för många urfolk i Arktis. Hur påverkar klimatförändringarna samiska näringar som renskötsel, jakt och fiske? Risker ökar för intressekonflikter om marken mellan rennärings- och andra intressen. Vilka är den svenska statens uppgifter för att förebygga dessa konflikter och skydda den samiska befolkningens ekonomiska, sociala och kulturella överlevnad? **Medverkande:** Rune Fjellheim, Arktiska Rådets urfolkssekreterariet, Öje Danell, Sveriges Lantbruksuniversitet SLU, Magne Ove Varsi, urfolkscentrat Gáldu, och statlig representant. **Moderator:** Anett Sasvari.

TORS DAG 14.00–15.30

12 Urfolk nekas rätten till hälsa
I Thailand hör mer än en miljon människor till tio olika etniska minoriteter. 50 procent av dem saknar medborgarskap och förvägras hälsovård. Många saknar utbildning och löper stor risk att luras in i sexhandel och smittas av hiv. Hivpositiva utan thailändskt medborgarskap är utestängda från sjukvård och hivmedicinier. Två framträdande företrädare för organisationer som arbetar med minoritetsfolk i Thailand berättar om hur minoritetsfolk arbetar för att stärka sina rättigheter. **Medverkande:** Ms Waraporn »Ferry« Wimonsuksuan här till Lahu folket, New Life Center Foundation (NLCF), NLCF arbetar mot trafficking och ger stöd till flickor från etniska minoriteter; Ms Kansini »Nun« Jirakun hör till Karen-folket, Health Project for Tribal People (HPTP). HPTP arbetar med HIV/AIDS.

TORS DAG 14.00–18.30

MAJORITETER KONTRA MINORITETER
17 14.00–15.30
Vad skapar majoriteter och minoriteter?
Rundabordssamtal mellan forskare om identitetskapande. Publiken inbjuds att delta. Minoriteter framställs ofta som ett problem och deras krav som positiv särbehandling eller som en potentiell konfliktrisk. Mycket sällan lyfts majoritetens förhållningssätt eller roll fram. Vi kategoriserar människor som minoriteter, invandrare, urfolk, o.s.v. De mänskliga rättigheterna talar emot just den typen av kategoriseringar. Det finns en risk att språket som används om minoriteter och majoriteter befäster minoriteternas utanförskap och bekräftar majoritetens nationalism. **Medverkande:** Susanne Funderud Skogvang, universitetet i Tromsø, Hanne Petersen, professor i rättsvetenskap, Köpenhamn

och tidigare professor i grönländsk rättsociologi, Lars Elenius Luleå tekniska universitet, Asbjørn Eide, professor, MR-institutet i Oslo, Gudmund Alfredsson, bl.a. medlem i danska Grönlandskommissionen, Maria Leissner, ordförande i Delegationen för romska frågor, m.fl.

Moderator: Christina Johnsson, Raoul Wallenberg Institutet.

18 16.00–17.00

Minoritets-representation i majoritetssamhället
– Norden som demokratisk experiment?
I Norden har en rad olika former av autonomi för minoriteter och urfolk växt fram på fredlig väg: t.ex. Åland, Färöarna, Svalbard, Grönland, sametingen. De olika lösningarna jämförs och utvärderas utifrån de internationella regler som finns om politisk representation för minoriteter och urfolk. **Medverkande:** med ingående erfarenhet av de nordiska självstyrelserna så som Åland, Färöarna och Sametingen. **Moderator:** Christina Johnsson, Raoul Wallenberg Institutet.

19 17.30–18.30

Vägen till framtiden?
Vilka nya lösningar finns kring majoritets/minoritets-situationen? Vad kan vi lära av de lösningar som finns redan och av situationen i andra länder? Idéerna från forskarseminariet och de nordiska erfarenheterna av autonomi förs in i en diskussion om framtida lösningar på minoriteters representation. **Moderator:** Christina Johnsson, Raoul Wallenberg Institutet.

TORS DAG 14.00–15.30

23 Urfolks rättigheter i Kanada och Sverige

Trots många likheter länderna emellan med konkurrens om marker och naturresurskonflikter, skiljer sig lagstiftningen åt. I Kanada har urfolken ett konstitutionellt skydd för sin traditionella markanvändning. Den federala högsta domstolen i Kanada har i en rad internationellt uppmärksammade mål utmejslat vad det konstitutionella skyddet innebär i praktiken. Det står i stark kontrast till hur grundlagsskyddet ser ut för de svenska samerna. Vidare har stora markområden överförts till vissa urfolksgrupper via avtal, något som är främmande för Sverige. **Medverkande:** Professor John Borrows vid Victoria University tillhör själv en urfolksgrupp, Christina Allard, lektor vid LTU.

TORS DAG 14.00–15.30

40 Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter
Konventionen har ratifierats av 35 stater, inklusive Sverige. Många östländer har gjort mer i förhållande till konventionen än västländerna på grund av påtryckningar från EU. Hur har konventionen använts i Serbien och i Sverige? Har de svenska minoriteterna kunnat dra nytta av konventionen för att säkerställa sina rättigheter? **Medverkande:** Inbjudna är Allan Phillips, Advisory Board for the implementation of the Framework Convention, Goran Miletic, Helsingforskommittén, m.fl.

TORS DAG 16.00–17.30

66 Dokumentärfilm Uigurer, en förförd minoritet i Kina
Vilket ansvar har vi gentemot människor som blir offer i kampen mot terrorismen? Vilken skyldighet finns för regeringen att återupprätta människors anseende och att kompensera dem för de allvarliga människorättskränkningar de fått utstå – ekonomiskt eller genom att erbjuda uppehållstillstånd och möjlighet till försörjning?

TORS DAG 16.00–17.00

13 Vad innebär Urfolksdeklarationen i den regionala kontexten?
Kompetenscentrat för urfolks rättigheter – Gáldu – i Kautokeino har tillkommit på den norska regeringen initiativ. Dess chef Magne Ove Varsi berättar vad FN:s Urfolksdeklaration innebär i praktiken i ett regionalt perspektiv. Utrymme för samtal och frågor. **Medverkande:** Magne Ove Varsi, Simon Maraine.

TORS DAG 16.00–17.00

48 Kvinnokonventionen kontra rennäringslagen
Rennäringslagen är en ålderdomlig lagstiftning som bygger på den första renbeteslagen från 1886 där alla inte får rösta i alla frågor. Renskötare röstar för sitt »husfolk« och renskötande kvinnor får inte rösta i angelägenheter som rör dem. Vad får detta för konsekvenser för renskötande samiska kvinnor? Seminariet följer upp de frågor som lyfts av FN:s särskilde rapportör Yakin Ertürk och Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter

Vad är? MR-dagarna

Initiativet till MR-dagarna togs år 2000 av Föreningen Ordfront, DemokratiAkademien, Fonden för mänskliga rättigheter, Teologiska högskolan i Stockholm och Utrikespolitiska institutet. Tanken var att skapa en mötesplats mellan praktik och forskning om mänskliga rättigheter och att lyfta mänskliga rättigheter på den politiska dagordningen.

MR-dagarna har arrangerats 2000, 2002, 2004, 2005, 2006 och 2007. Varje gång i samarbete med flera andra organisationer. Från och med 2007 står 10 organisationer gemensamt som arrangörer av MR-dagarna: Demokrati-Akademien, Diakonia, Föreningen Ordfront, Raoul Wallenberg Institutet, Sensus studieförbund, Svenska Helsingforskommittén, Svenska kyrkan, Svenska Röda Korset, Teologiska högskolan i Stockholm och Utrikespolitiska institutet.

MR-dagarna arrangeras vartannat år i Stockholm och vartannat år på en annan ort.

Vision:

■ **Idén om mänskliga rättigheter är ett av mänsklighetens största framsteg. Respekten för mänskliga rättigheter är en grundval för fred, frihet, rättvisa, demokrati och hållbar utveckling. MR-dagarnas övergripande målsättning är att bidra till att respekten för de mänskliga rättigheterna genomsyrar samhället.**

Syfte:

■ **MR-dagarna ska vara Nordens viktigaste samlade mötesplats för frågor kring mänskliga rättigheter.**

MR-dagarna syftar till ...

■ **... att bredda och fördjupa det offentliga samtalet.**

■ **... att lyfta de mänskliga rättigheterna högre upp på den politiska dagordningen.**

■ **... att utveckla samarbetet mellan frivilligorganisationer och de myndigheter som har ett särskilt ansvar för mänskliga rättigheter.**

■ **... att erbjuda kunskap och metoder för praktisk tillämpning av de mänskliga rättigheterna.**

■ **... att lyfta fram utmaningar inom MR-området.**

■ **... att möjliggöra skapandet av nätverk.**

K = Kompetensutveckling
= Engelska

**Se komplett och uppdaterat program på
www.mrdagarna.se**

MR-DAGARNA 2008: I EN GLOBALISERAD VÄRLD

3

frågor till Maud Edgren-Schori

MR-dagarna besöks i år av Anette Musu Kiawu, viceminister i Ministry of Gender and Development i Liberia. Hon presenteras av Maud Edgren-Schori, ny ordförande för UNIFEM Sverige och tidigare gender advisor vid UN Country Team i Liberia.

■ Vilken roll spelade Liberias kvinnor för freden?

– Liberias kvinnor spelade en mycket stor roll eftersom de var välorganiserade. Men de var också hela tiden utsatta för ett utbrett våld och detta genusbaserade våld är fortfarande ett stort problem i landet. Våldtäkt är ett ökande brott och allt yngre flickor utsätts.

■ Vad betyder en kvinnlig president för kvinnors ställning i landet?

– Hon betyder väldigt mycket som förebild. Ellen Johnson-Sirleaf är en kvinna med stort engagemang för kvinnofrågor. Hon talar ofta och öppet om att mäns våld mot kvinnor måste upphöra och hon har beställt gender policies från samtliga ministerier.

■ Hur arbetar man med att komma till rätta med det enorma problem som mäns våld mot kvinnor utgör för landet?

– Det handlar främst om information och utbildning. Om att förändra attityder och bryta en rådande våldskultur. Samtidigt handlar det om att komma tillrätta med korruption så att ett transparent och tillförlitligt rättssystem kan byggas upp. Och att drabbade och överlevande kan få vård och skydd. Här krävs stora resurser. Den pågående kampanjen No to Rape är ett viktigt redskap i kampen mot våldet.

Låna en fördom och bli kvitt den!

Döm inte boken efter omslaget – låna en levande bok! Besök det levande biblioteket där man inte lånar böcker – man lånar människor. Men inte vilka som helst utan människor som många har fördomar mot. Under högst 20 minuter kan du låna en levande bok för att samtala, konfrontera fördomar och få nya erfarenheter och kunskaper. Det levande biblioteket kommer att hålla öppet både i Kulturens Hus och i Gymnasiebyn och pågå ett par timmar på vardera plats.

Boka redan nu in MR-dagarna 2009 den 15–17 november på Stockholmsmässan.

Tema: Klimathotet och mänskliga rättigheter.

gällande kränkningar av samiska kvinnors rättigheter. **Medverkande:** Liselott Hagberg, riksdagsledamot (fp), Carina Hägg (s), samordnare i riksdagen för Europarådets Kampanj mot mäns våld mot kvinnor, Lars-Anders Baer, styrelseordförande i Sametinget, Malin Brännström, förbundsjurist vid Svenska Samernas Riksförbund, Lars Miguel Utsi, ordförande för den samiska riksdomsorganisationen Sáminuorra. **Moderator:** Anett Sasvari, Svenska FN-förbundet.

TORS DAG 17.30–18.30 K

5 Världsbanken och urfolks rättigheter

För att undvika att urfolks rättigheter kränks i samband med Världsbankens projekt har organisationen upprättat två självsaneringsmekanismer. Hur fungerar dessa mekanismer? Garanterar de att ursprungsbefolkningarnas rättigheter inte kränks?

Medverkande: Kenneth Hermele, Forum Syd.

TORS DAG 17.30–18.30 K

58 Goda exempel på rätten till sitt språk

Intressanta exempel är bl.a. Haparandas tvåspråkighet, samisk äldreomsorg i Jokkmokk, fullmäktigesammanträden på meänkieli i Pajala. Sju Norrbottenskommuner har en särskild skyldighet till aktiva insatser för att främja och utveckla nationella minoriteters språk.

Medverkande: Iiris Mäntyranta, handläggare vid enheten för gränsregional utveckling, Länsstyrelsen i Norrbotten, Beatrice Nordin, projektledare vid Kommunförbundet Norrbotten, representanter från de sju förvaltningskommunerna.

TORS DAG 17.30–18.30

49 Sedvanerätt

I rennäringslagen från 1971 står att renskötselrätten grundas på urminnes hävd. Detta tillägg i lagen (1993) har sin bakgrund i högsta domstolens uttalanden i Skattefällsmålet från 1981. Med stöd av urminnes hävd kan man grunda äganderätt och t.ex. jakträtt, men begreppet har formats under lång tid i ett framväxande jordbrukssamhälle. Problemen med tillämpningen av urminnes hävd ställer till svårigheter för hur man ska förstå samiska rättigheter idag.

Medverkande: Christina Allard, LTU.

FREDAG 09.00–10.30

67 Dokumentärfilm Romer i Belgrad

I Central- och Östeuropa är det vanligt att romska barn placeras i skolor för mentalt handikappade, ofta med hänvisning till att de inte klarat intagningsproven till skolan. I november 2007 fällde Europadomstolen Tjeckien för diskriminering av 18 romska barn som placerats i särskolor, trots normalbegåvning. Men kommer domen i praktiken att kunna användas för att förändra denna och liknande praxis i andra länder i Central- och Östeuropa?

FREDAG 09.00–11.15 K

32 Rollspel & verklighet Myndigheters möjlighet och skyldighet till samråd

Här får du som arbetar inom en myndighet konkreta metoder och positiv inspiration! Tre modiga kommunalråd ställer upp och rollspelar under ledning av Jan Norman. Deras motparter i riggade men realistiska samrådsituationer är företrädare för nationella minoriteter: samer, romer och tordedalingar. Workshopen genomförs med glimten i ögat och gott humör, men är inget skämt utan en användbar samrådsmetod.

Medverkande: Sia Spiliopoulou Åkermark, Jan Norman, Eivind Torp, representanter för tre nationella minoritetsgrupper, Anna Hövenmark, Yvonne Stålnacke och Bengt Niska.

Seminarieledare: Marie Hagsgård.

FREDAG 09.30–12.30 K

RÄTTEN TILL SJÄLVBESTÄMMANDE

Hur förverkligas Sveriges internationella åtaganden lokalt? Från konvention och urfolksdeklaration till vardagsverklighet.

6 09.30–10.00

Vad innebär självbestämmanderätten?

Ett samtal mellan två urfolksföreträdare, Victoria Tauli-Corpuz, ordförande för FN:s permanenta urfolksforum och John Borrows, kanadensisk urfolks-akademiker samt två FN-företrädare, Rodolfo Stavenhagen, FN:s tidigare rapportör om urfolk och Anders Kompass, chef för FN:s Mänskliga Rättighetskontor i Guatemala. **Moderator:** Kirsti Strøm Bull.

7 10.15–11.15

Laponiaprocessen och Finnmarkslagen

Den rättsliga grunden för självbestämmanderätten för urfolk och två banbrytande praktiska tillämpningar – svenska Laponia-projektet och norska Finnmarksloven. **Medverkande:** Kirsti Strøm Bull, Michael Teilus, Per-Ola Eriksson, landshövding i Norrbotten, m.fl. **Moderator:** Bengt Westerberg, Röda Korset.

8 11.30–12.10

Samtal med företrädare för regeringen

Medverkande: Representanter för regering och sameting,

Bushman i Kalahariöknen.

FOTO: GIDEON MENDEL, CORBIS

Mattias Åhrén, Samerådet, Lars Miguel Utsi, Sáminuorra.

Moderator: Bengt Westerberg, Röda Korset.

8a 12.10–12.30

Självbestämmande för samer

– Varför och hur?

Oi Henrik Magga, förste ordföranden för FN:s urfolksforum, ser framåt i ett nordiskt perspektiv.

Moderator: Kirsti Strøm Bull och Bengt Westerberg.

FREDAG 10.15–11.15

60 Urfolk i Afrika. Sanfolket i Kalahari

Människan härstammar från Afrika och många av världens urfolk lever där. Men urfolk har svårt att hävda sina rättigheter i Afrika idag. Ett av världens äldsta folk är sanfolket, eller bushfolket, som lever i Kalahari och som erkänts som urfolk.

Medverkande: Sidsel Saugestad, professor vid Tromsø universitet, Norge.

FREDAG 11.30–12.30 K

103 Romer äntligen själva huvudaktörer!

I maj startade ett nytt romskt projekt som omfattar både Norrbotten och Skåne. Centralförbundet Roma International – Romernas Riksförbund och Antidiskrimineringscenter ROMA har gått samman om projektet som beviljats stöd av EFS-rådet. Projektet riktar in sig på kartläggning, undersökning och arbetsmarknadsintegration av romer som är arbetslösa och långtids-sjukskrivna. Unikt är att de Romska Riksförbunden är projektägare men stöds av lokala och regionala myndigheter. Äntligen är det vi själva som är huvudaktörer. Romerna har kunskap och kompetens för att själva ansvara för sin integration i samhället.

FREDAG 11.30–12.30

27 Globaliseringen = El Conquistador i ny rustning?

Globaliseringen sveper fram över Aymaras i Bolivia, Quechuas i Peru och Mayafolk i Centralamerika. Vad innebär det för urfolkens rättigheter när den globala tillväxten ökar efterfrågan på naturresurser och transnationella bolag får styra över de internationella regelverken för handel, patent och miljö? Urfolken kämpar för att skydda sina kollektiva rättigheter. Har de framgång? **Medverkande:** Carmen Blanco Valer, Latinamerikagrupperna, Jorge Calbucura, Mittuniversitetet. **Moderator:** Sara Larsson, ledamot i Sametinget.

FREDAG 11.30–12.30

52 Nya tvångsflyttningar? Renskötsel över nationsgränser

Hur kan ett urfolks traditionella nyttjande av mark och vatten fortsätta när en nationsgräns dras mitt mellan familjers sommar- och vinterland? I höst är renbetesförhandlingarna mellan Sverige och Norge rykande aktuella. Svenska samers renskötsel inom Saarivuoma står inför oöverstigligen problem. Norsk lagstiftning och fysiska trakasserier kränker nu renskötande samers civilrättsliga och mänskliga rättigheter. Kommer svenska staten att skydda sina medborgares rättigheter? **Medverkande:** Hugh Beach, professor i kulturantropologi vid Uppsala universitet.

FREDAG 11.30–12.30 K

61 Sociala konsekvensbeskrivningar och exploatering av samiska marker

Idag är trycket högre än någonsin på exploatering av samiska marker. Företag vill etablera gruvor, vindkraftsparker och andra verksamheter. Historiskt har denna typ av projekt planerats och genomförts utan att samerna fått delta i beslutsprocesserna. Effekterna av sådana projekt värderas idag i Sverige i en miljökonsekvensbeskrivning men internationellt finns ett annat verktyg: sociala konsekvensbeskrivningar. Dessa är viktiga för

att analysera urfolkens situation. Vilket ansvar har ett företag för de sociala konsekvenserna som en verksamhet får?

Medverkande: Rebecca Lawrence, doktorand vid Stockholms universitet och rådgivare till Samerådet, Malin Brännström, förbundsjurist, Svenska Samernas Riksförbund.

FREDAG 12.45–13.45

38 Politikerna och »samefrågan«

FN-organet ILO antog 1989 en konvention om urfolkens rätt till den mark som de av tradition levtt på och av. Norge undertecknade konventionen 1990 men ännu inte Sverige. Förra året röstade Sverige för FN:s urfolksdeklaration som ger samerna rätt till självbestämmande och det finns ett förslag på en gemensam nordisk samkonvention. Men vad kommer att hända politiskt? **Medverkande:** Riksdagsmän, representanter för regeringen m.fl. har inbjudits.

FREDAG 12.45–13.45

20 Handeln med skelettdelar

I Norrbotten och Sápmi har gravar skändats och människodelar samlats in för museer och institutioner. Ofta var företrädare för svenska staten inblandade i hanteringen. Frågan om ett värdigt återförande av mänskliga kvarlevor är aktuell och viktig. Sverige har kommit en bit på vägen i denna svåra fråga.

Medverkande: Maja Kirilova Eriksson, folkrättsprofessor, Uppsala Universitet, Mattias Åhrén, Samerådet, representant för regeringen, m.fl.

FREDAG 12.45–13.45

85 Tvångsflyttningar och urfolk

Många av världens urfolk drabbas hårt av tvångsflyttningar. Vilken betydelse har FN:s riktlinjer om internflyttningar för världens urfolk?

Medverkande: Walter Kälin, FN:s rapportör om internflyttningar.

FREDAG 13.45–15.00

Avslutning

KLIMATHOTET OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

TORS DAG 11.30–12.30

34 Klimatförändringar och mänskliga rättigheter

Vad har MR med klimatförändringarna att göra? Att klimatförändringarna är ett faktum är nu forskarna ense om. Men hur kommer de att påverka oss och vilka konsekvenser har de för möjligheten att garantera allas mänskliga rättigheter? **Medverkande:** Elisabet Abiri, Delegationen för mänskliga rättigheter.

TORS DAG 12.45–13.45

35 Klimatpolitik och utvecklingsländer – vem betalar priset?

Hur påverkas utvecklingsländerna av de internationella överenskommelserna om klimatanpassning? Uppstår konflikter med andra intressen, exempelvis mänskliga rättigheter? Professor Patrik Söderholm vid LTU fokuserar på konflikten mellan att vilja åstadkomma politiska åtgärder och att måsta betala för dem. Vem får bära kostnaderna? Hur kan kända problem övervinnas? **Medverkande:** Patrik Söderholm, professor i nationalekonomi med fokus på miljö- och energiekonomi, LTU.

TORS DAG 14.00–15.30

82 Från Kyoto till Köpenhamn

I december 2009 träffas regeringsrepresentanter från hela världen i Köpenhamn för att försöka enas om en ny

klimatöverenskommelse inom ramen för Kyotoprocessen. Sverige, som då kommer att vara ordförande i EU, har en viktig roll att spela. Men vad vill Sverige? Och hur ser den politiska processen ut? Vilka ödesfrågor kommer att avgöras 2009 och vad lämnas åt sidan?
Medverkande: Mikael Karlsson, SNF, Johanna Sandahl, Forum Syd, m.fl.

TORS DAG 16.00–17.00

83 Vilka konflikter skapar klimatförändringarna?
Forskare är oense om i vilken grad och på vilket sätt människor kommer att migrera i samband med klimatförändringarna. Kommer stora flyktingströmmar att korsa nationsgränser och kontinenter? Vad händer om människor tvingas stanna? Vad händer om de tvingas fly? Vad händer om vi inte lyckas lösa klimatfrågan? Är klimathotet den stora utmaningen för universella mänskliga rättigheter i en nära framtid?
Medverkande: Tomas Ries, direktör, Utrikespolitiska Institutet.

FREDAG 09.00–10.30

14 Att överleva klimatförändringarna – rätten till mat, bostad och hälsa
Klimatförändringarna kommer drastiskt att påverka människors liv på jorden i framtiden. Konkurrenten om våra naturresurser kommer att hårdna och livsmedelsförsörjningen blir allt mer osäker. Hur kan vi hantera människors universella rätt till mat och vatten, bostad och hälsa under dessa nya villkor? Hur hänger det ihop med migration och konflikter?
Medverkande: Mikael Karlsson, Svenska Naturskyddsföreningens ordförande, Mia Horn af Rantzen, Sidas vice generalsekretäre, representant från Röda Korset.

FREDAG 10.15–11.15

97 Global folkrörelse mot klimatförändringarna
Ansvaret för att rädda klimatet ses ofta som ett individuellt ansvar. Genom att lämna bilen hemma, byta glödlamporna och äta mindre sydamerikanskt nötkött drar vi vårt strå till stacken. Är det rätt väg? Ger det tillräckliga resultat? Varför finns det inte en bred folklig klimatrörelse som pressar på för att rädda klimatet? Vilka ansatser till detta finns trots allt och vad gör våra traditionella folkrörelser?
Medverkande: Klimataktion.nu

FREDAG 12.00–13.45

98 Visioner för ett klimatneutralt samhälle
Hur ser ett konkret arbete för att rädda klimatet egentligen ut? MR-dagarna har bjudit in aktivister, politiker, tjänstemän och företagsledare som alla ligger i framkant inom sitt fält med att hitta smarta klimatlösningar. För hur när vi bäst ett klimatneutralt samhälle – genom politiska beslut, ny teknik, aktivism eller allt på en gång?
Medverkande: Bo Ekman, Tällberg Forum, en representant från UNEP:s Klimatneutral-nätverk, Andreas Malm, Klimataktion.nu, m.fl.

ALLAS LIKA VÄRDE

TORS DAG 11.30–12.30 K

21 Har papperslösa mänskliga rättigheter?
De mänskliga rättigheterna är universella men ändå har papperslösa få möjligheter att hävda sin rätt i Sverige. Ett konkret exempel är svårigheten att få hälso- och sjukvård eftersom de papperslösa måste betala den verkliga kostnaden. Vilka rättigheter kan en immigrant yrka på om hon/han inte har fått uppehållstillstånd i Sverige? Har staten en skyldighet att uppfylla papperslösas mänskliga rättigheter?
Medverkande: Representanter från Svenska Röda Korset, regeringskansliet, fackföreningar och enskilda organisationer.
Moderator: Alexandra Segenstedt, Svenska Röda Korset.

TORS DAG 11.30–12.30 K

99 HBT i världen – transpersoner
Marginalisering av transpersoner över hela världen leder till en utbredd diskriminering på arbetsmarknaden och inom hälso- och sjukvården. Detta gör att transpersoner i många länder tvingas in i sexarbete. Arbetsförhållandena är ofta sådana att utsattheten för sexuellt våld och sexuellt överförbara sjukdomar är mycket hög. Hur ser problemsituationen ut idag och hur kan vi stärka transpersoners rättigheter och möjligheter till en trygg framtid? Möt aktivister med personlig erfarenhet av de problem som sexarbetare tvingas förhålla sig till och som organiserat sig i kampen för mänskliga rättigheter.

TORS DAG 11.30–12.30 K

86 Riktiga jobb och funktionshinder
Lars Andersson fick sitt första riktiga arbete som 31-åring. Han berättar om revanschen och möjligheten han fått med ett arbete på Max hamburgerrestauranger. Max driver ett projekt tillsammans med Samhall med målet att inom 5 år ge 250 personer med funktionshinder möjlig-

heten till ett riktigt jobb i ett växande snabbmatsföretag.
Medverkande: Lars Andersson, anställd på Max, Pär Lars-hans, personalchef på Max.

TORS DAG 14.00–15.00 K

87 Rätten till identitet
Teaterledare, visionär, projektlökomotiv, manusförfattare, regissör, skådespelare och föreläsare. Bakom sig har Pär många års tålmodigt arbete med Glada Hudikteatern där ensemblens utvecklingsstörda och normalstörda skådespelare gått från klarhet till klarhet. De ger nu den egenproducerade musikalen om »outsidern« Elvis. Pär berättar här om sitt arbete och rätten till en identitet.
Medverkande: Pär Johansson, Glada Hudik.

TORS DAG 14.00–15.30 K

56 Hur upptäcker man att barn och unga utsätts för våld eller sexuella övergrepp?
Och hur agerar man? Seminariet ger redskap för att upptäcka och möta barns utsatthet, särskilt efter övergrepp. Seminariet riktar sig till personal inom tandvård, polis- och rättsväsande, skola, vård och omsorg.
Medverkande: Kristina Palm, samtalsterapeut och specialist i barn- och ungdomstandvård, verksamhetschef för den samlade pedodontin inom Folk tandvården i Skåne, Anna Granberg, vårdlärare vid Carlforska Gymnasiet i Västerås, lustbrodös och konstnär med en utställning på temat »Rödulvan och vargen – Vem är vargen och Hur trygg är hemmet?

TORS DAG 17.30–18.30

42 Hatpropaganda och yttrandefrihet – var går gränsen?
Med yttrandefrihet kommer ansvar och skyldigheter. Rätten att uttrycka sin åsikt innebär inte att det är tillåtet att skada eller kränka andra. Workshopen utgår från skriften »Hatets språk – frågor och svar«, och handlar om den svåra gränsdragningen mellan det tillåtna och det otillåtna.

TORS DAG 17.30–18.30 K

25 Att få vara sig själv – på jobbet
Hur kan arbetet och arbetsplatsen ordnas så att det passar alla våra olika förutsättningar? Seminariet blandar teori, erfarenhet och olika praktiska exempel som sätter igång tankarna om den egna arbetsplatsen.
Medverkande: Samhall och andra goda exempel.

FREDAG 09.00–10.00 K

50 Konventionen om funktionshindrade
Den nya konventionens betydelse i ett globalt perspektiv och i Sverige. Hur har konventionen växt fram?
Medverkande: Shuaib Chalklen, själv rullstolsburen, kommer från Sydafrika, har deltagit i arbetet med den nya konventionen och är chef för afrikanska handikappdekadens sekretariat; Annika Åkerberg, jurist med specialinriktning på mänskliga rättigheter och människor med funktionsnedsättning, arbetat med handikapprörelsens två alternativrapporter till FN.

FREDAG 09.00–13.45 K

89 Jag vill säga något: Barn och unga har rätt till inflytande!
Det finns många skäl för kommuner och landsting att aktivt verka för att öka barns och ungas möjligheter till inflytande. Förutom att barn och unga har rätt till inflytande enligt FN:s konvention om barnets rättigheter kan det också innebära en ökad kvalitet för lokala och regionala verksamheter. I ett längre perspektiv medför en kvalitetshöjning ett mer effektivt utnyttjande av samhällets resurser. Vi inbjuder därför till ett seminarium med fokus på barns och ungas inflytande och delaktighet. Syftet med seminariet är att beslutsfattare tillsammans med barn och unga identifierar möjligheter och hinder för en verklig delaktighet. Deltagarna på seminariet kommer ges möjlighet till spännande möten samt få en hel del konkreta råd.
Medverkande: Repr. från Barnombudsmannen.

FREDAG 10.15–11.15 K

51 Hur lever kommunerna upp till funktionshindrades rätt?
Hur ska kommunerna arbeta för att leva upp till rättigheterna i den nya FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning? Vad handlar det om? Inom vilka områden finns det brister idag? Inom vilka områden fungerar det idag?
Medverkande: Ingemar Färm, Handikappförbundens samarbetsorgans ordförande, Annika Åkerberg, jurist, HSO, samt företrädare för Handisam, SKL, landsting och kommuner.

FREDAG 11.30–12.30 K

44 Äldre – rätten till värdigt liv
Hur är rätten till ett drägligt liv tillgodosedd för gamla människor i vårt land idag? Vad behöver göras för dem kring rätten till hälsa? Vi läser om infälsning på äldreboenden, om gamla som är undernärda, om svår ensamhet och isolering med otrygghet och ohälsa som följd. Socialtjänstlagens Lex Sarah, (14.kap. 2§) innebär att anställda inom omvårdnad av äldre och funktionshindrade är skyldiga att anmäla missförhållanden till socialnämnden. Paul Hunt, FN:s särskilda observatör om rätten till

hälsa slog larm om situationen i Sverige för flyktingar, för samer och för äldre.

Medverkande: Bengt Westerberg, Röda Korsets ordförande, Tommy Nyström, Kommunstyrelsens ordförande i Gällivare, Barbro Westerholm, professor, ordförande i Delegationen för utveckling av bostäder och boende för äldre personer, m.fl.

FREDAG 12.00–13.45 K

33 Dialogkafé – jämställd integration? Metoder för jämställdhet och integration i verksamheter

Vill er organisation få många att bli aktiva i integrations- och jämställdhetsarbetet, prova då metoden dialogkafé. Ett verktyg för att få igång ett samtal kring hur man för in ett integrations- och jämställdhetsperspektiv i verksamheter.
Medverkande: Doris Thornlund, sakkunnig i jämställdhet, Torsten Fors, handläggare i integrationsfrågor, Länsstyrelsen i Norrbottens län.
Moderator: Britt-Marie Lugnet Häggberg, avdelningschef, Länsstyrelsen i Norrbottens län.

FREDAG 12.45–13.45

104 Med genusglasögonen på – en granskning av grundlagen

Hur är det med jämställdheten i grundlagen när det gäller t.ex. valsystemets utformning, folkomröstningar och utnämningmakten?
Medverkande: Max Waltman, Stockholms universitet, Patrik Havermann, chefsjurist vid Länsstyrelsen Norrbotten.

FREDAG 12.45–13.45 K

28 Rekrytera utan fördomar
Hur arbetar man med rekrytering utan att diskriminera? Vilka skyldigheter har du som arbetsgivare? Vilka vinster ger mångfaldsorienterad rekrytering? I detta dialoginriktade seminarium lyfts erfarenheter på bred front från näringsliv och övriga medverkande.
Medverkande: Susanne Nilsson, personalchef vid Länsstyrelsen i Norrbotten, Marco Helles, Röda Korset, en av grundarna till MOD, Ulrica Åström, projektledare vid Röda Korsets byrå mot diskriminering, Pär Larshans, personalchef på Max, Lars Lööf, utvecklingsdirektör på Samhall.

ÖVRIGT

TORS DAG 11.30–13.45 K

29 Hur kan kommuner implementera mänskliga rättigheter?
Kommunen är skyldig att leva upp till de mänskliga rättigheterna. Men hur gör man det? Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige har utvecklat en metod för hur man kan öka medvetenheten om de mänskliga rättigheterna i kommunen för att i nästa steg säkerställa att de efterlevs. Metoden bygger på en översyn av befintliga styrdokument i kommunen utifrån ett MR-perspektiv och visar på kopplingen mellan det praktiska arbetet inom kommunen och konventioner om mänskliga rättigheter.
Medverkande: Representanter från Delegationen för mänskliga rättigheter, representanter från kommuner.

TORS DAG 11.30–13.45 K

39 Medling minskar återfall i brott
Nästan dubbelt så många ungdomar återfaller i brott om de inte deltagit i medling. Det är erfarenheten från Hudiksvalls och Örnsköldsviks medlingsverksamheter. Gärningsmannens samvetskval och insikter om brottets konsekvenser förstärks i mötet ansikte mot ansikte med brottsoffret.
Medverkande: Staffan Sehlén, brottsoffersamordnare, lärare vid polisutbildningen i Umeå.

TORS DAG 11.30–12.30

110 Vårt dagliga dricksvatten – vad kostar det?
Alla ska kunna ha råd med vatten och i FN:s Allmänna Kommentar Nr. 15 rekommenderas regeringar att subventionera den fattiga befolkningens basbehov. Men hur långt räcker 25 liter om dagen, som sydafrikanen har rätt till utan kostnad? Varför betalar sluminvånarna i Indien mer per liter än dem som är anslutna till distributionsnätet? Vilka möjligheter finns att utkräva rätten till vatten när den kränks? Är dricksvatten en mänsklig rättighet i Sverige?
Medverkande: Jenny T. Grönwall, jurist, en representant från FIAN Indien.

TORS DAG 11.30–12.30

10 Liberia – kvinnors rättigheter efter 14 års inbördeskrig
Liberia härjades av ett grymt inbördeskrig från 1989 till 2003. Särskilt utsatta var landets kvinnor och barn. Kvinnorna kom också att spela en central roll i fredsarbetet. Men deras kamp är inte över än – det genusbaserade våldet utgör ett enormt problem för landet.
Medverkande: Anette Musu Kiawu, viceminister i Ministry of Gender and Development i Liberia, Maud Edgren-Schori, ordförande UNIFEM Sverige.

Artikel 23

1 Var och en har rätt till arbete, fritt val av sysselsättning, rättvisa och tillfredsställande arbetsförhållanden samt till skydd mot arbetslöshet.

2 Var och en har utan diskriminering rätt till lika lön för lika arbete.

3 Var och en som arbetar har rätt till en rättvis och tillfredsställande ersättning som ger honom eller henne och hans eller hennes familj en människovärdig tillvaro och som vid behov kan kompletteras med andra medel för socialt skydd.

4 Var och en har rätt att bilda och ansluta sig till fackföreningar för att värna sina intressen.

Fem snabba frågor till Ivan Daza,

VD på Blatteförmedlingen

■ **Har alla lika rätt till arbete i Sverige idag?**
– Absolut inte, vilket strider mot de mänskliga rättigheterna.

■ **Vad ligger bakom diskriminering på arbetsplatsen?**
– Mest fördomar och föregade system, samt en berättigad rädsla att bli omsprungnen.

■ **Vad bör företag och organisationer tänka på för att rekrytera personal på ett korrekt vis?**
– Se till behovet att förstå sin omvärld samt att detta endast kan uppnås genom att återspegla denna.

■ **Har företag något att vinna på mångfaldsrekrytering?**
– Oerhört mycket. Det är bevisat att de företag som inte hantlar (eller klarar av att hantera) mångfald presterar sämre än sina konkurrenter inom flera områden. Inte konstigt då de på något vis lever i en slags bubbla, icke integrerade i omvärlden.

■ **Vad kan Mångfaldsbarometern tillföra?**
– Den mäter hur man hanterar mångfald, om alla har samma möjligheter till karriär, vilka affärs/verksamhetsområden som tjänar mest på ökad mångfald, vilka hinder som finns för att uppnå mångfald. En nulägesanalys som resulterar i en genomförbar handlingsplan med mätbara mål. Mångfaldsplaner är inget annat än verkninglösa dokument.

K = Kompetensutveckling
 = Engelska

Se komplett och uppdaterat program på www.mrdagarna.se

MR-DAGARNA 2008: I EN GLOBALISERAD VÄRLD

3

frågor till Christina Ulfsparré, samordnare i folkkrätt, Svenska Röda Korset

Vad hoppas du få ut av årets MR-dagar?

– Att vi som jobbar aktivt för de mänskliga rättigheterna får träffas för att ha erfarenhetsutbyten. MR-dagarna är även ett viktigt forum för uppdatering av vad som händer vad gäller mänskliga rättigheter, fortbildning och fördjupning.

Svenska Röda Korsets frivilliga utbildar om mänskliga rättigheter i hela landet. För utbildarna är MR-dagarna ett forum där man kan få mänskliga rättigheter om-satta i praktik i form av fördjupning, exempel och konkreta fall som har användning av i sin undervisning.

Christina Ulfsparré, ser fram emot årets MR-dagar. FOTO: FOTOGRAF

Är det viktigt att uppmärksamma att FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna fyller 60 år?

– Det är alltid viktigt att sprida kunskap om alla rättigheter eftersom vi inte får den kunskapen i skolan idag. FN:s allmänna förklaring blev starten för alla människors individuella och juridiska rättigheter, då är ett jubileum ett bra tillfälle för att uppmärksamma att dessa rättigheter finns.

Vilka MR-frågor bör Sverige driva som ordförändeländ i EU 2009?

– Utbildning i mänskliga rättigheter ska finnas i skollag och läroplan, i Sverige såväl som i andra länder. Vet man inte att mänskliga rättigheter finns kan man inte heller respektera andras rättigheter eller hävda sina egna.

Sverige bör uppmana alla europeiska stater att införliva EU:s riktlinjer för att förbättra efterlevnaden av de mänskliga rättigheterna. Sverige bör även uppmana stater att anta uppförandekoder och riktlinjer för vapenexport och för att stater implementerar de mänskliga rättigheterna i nationell lagstiftning.

Staterna bör också arbeta mot straffrihet när det gäller mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt.

TORS DAG 12.45–13.45 K

22 Patent och rätten till hälsa

Rätten till hälsa är en central rättighet för alla människor. Denna rättighet påverkas av faktorer och institutioner, ibland långt ifrån vanliga människors inflytande. Hur påverkar WTO:s patentregler och nya handelsavtal tillgången till mediciner och rätten till hälsa? Vem får tillgång till läkemedel och vem får det inte? Vilken roll spelar etnicitet och medborgarskap för att få tillgång till medicin?

Medverkande: Ms Kansini »Nun« Jirakun, Health Project for Tribal People i Thailand och Diakonia.

TORS DAG 12.45–13.45 K

55 Århuskonventionens skydd av mänskliga rättigheter och miljön

Rätten till ta del av information hos myndigheter, delta i beslutsprocesser och till rättslig prövning i miljöfrågor ansågs länge vara nationella frågor. Sedan tio år finns ett internationellt regelverk som ställer krav på Sverige att försäkra enskilda och miljöorganisationer dessa rättigheter. Ett unikt internationellt granskningsystem ger enskilda och organisationer rätt att klaga på hur länderna lever upp till sina förpliktelser.

Medverkande: Professor Jonas Ebbesson, Stockholms universitet, expert på internationell miljö rätt.

TORS DAG 14.00–15.30 K

92 MR i skolan

Utbildningsradion och Den Globala Skolan visar hur man i praktiken kan arbeta med temat mänskliga rättigheter i klassrummet. UR presenterar programserien »All rätt i världen«, följt av diskussion. Filmerna behandlar bland annat ämnen som diskriminering, kvinnors rätt, räknas min åsikt? och påverka världen!

Medverkande: Rosel Hauptmann, projektledare för »All rätt i världen« och Ulrika Kjellberg, UR/Utbildningsradion, Christina Edman, Den Globala Skolan.

TORS DAG 14.00–15.30 K

4 Kvinnor som handelsvara

Ett seminarium om människohandel globalt och på Nordkalotten. Handel med människor, s.k. trafficking, är en modern form av slaveri där framför allt barn och kvinnor hanteras som egendom i en olaglig och oftast väl organiserad handel.

Medverkande: Marianne Eriksson, ordförande UNIFEM och tidigare EU-parlamentariker med bred erfarenhet av arbete mot global människohandel, Eva Engman och Mildred Hedman från Länsföreningen Kvinnojourer i Norrbotten, Karin Åström, Umeå universitet som arbetar med offrens rättigheter och staternas skyldigheter. **Moderator:** Anna Azcarate, skådespelare.

TORS DAG 14.00–15.30 K

30 Praktiskt MR-arbete för kommuner

Vad kan en kommun vinna på en rättighetsbaserad styrning i den kommunala verksamheten?

Högskolan i Malmö har studerat ett antal kommuner i Sverige som vid en SIFO undersökning 2006 uppgett att de använder mänskliga rättigheter som ett verktyg i arbetet. Ett par kommuner som ingått i studien ger sitt perspektiv på hur de arbetar med mänskliga rättigheter och hur de gjort för att skaffa sig kunskaper om mänskliga rättigheter och implementera dem.

Medverkande: Representanter från Delegationen för mänskliga rättigheter och kommuner.

TORS DAG 16.00–17.00 K

41 Rättighetsbaserat och klimatsäkrat bistånd

Det övergripande målet för svenskt utvecklingsarbete är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att själva förbättra sina levnadsvillkor. Fattigdom innebär, förutom ekonomisk fattigdom, också brist på information, möjligheter och makt. Hur kan Sverige bedriva ett rättighetsbaserat bistånd?

Medverkande: Representanter från Sida m.fl.

TORS DAG 16.00–17.30 K

24 Följeslagare – behövs de även i Sverige?

Behövs det följeslagare i Sverige för att försvara människors värdighet och mänskliga rättigheter? Seminarier diskuterar en idé om att följeslä flyktingar, asylsökande, papperslösa och minoritetsgrupper vars rättigheter ofta åsidosätts i Sverige – trots gällande lagar och MR-konventioner. Syftet är preventivt närvaro eftersom närvaro av utomstående gör att våld och övergrepp mot mänskliga rättigheter minskar, att visa solidaritet med utsatta grupper och att dokumentera och driva opinionsarbete. Sveriges Kristna Råd har i flera decennier skickat ut följeslagare till Sydafrika och Mellanöstern.

Medverkande: Britta Abotsji, f.d följeslagare i Palestina/Israël, styrelseledamot i Flyktinggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd (FARR) och redaktionsmedlem på tidningen Mana, Lennart Molin, biträdande generalsekreterare, Sveriges Kristna Råd, Håkan Sandvik, präst, Svenska kyrkan.

Moderator: Jenny Zetterqvist, handläggare för Mänskliga rättigheter, Svenska kyrkan.

TORS DAG 16.00–18.30 K

31 Hur arbeta i socialförvaltningen med mänskliga rättigheter?

Som tjänsteman inom kommunen är jag skyldig att ta hänsyn till de mänskliga rättigheterna. Men hur gör jag det och vad innebär det för mig? Seminariet riktar sig till dig som arbetar inom socialförvaltningen och är en halvdagsutbildning. Seminariet innehåller en teoretisk del om mänskliga rättigheter och en del om hur man inom sin verksamhet kan arbeta med mänskliga rättigheter för att kunna leva med dem.

Medverkande: Delegationen för mänskliga rättigheter m.fl.

TORS DAG 16.00–17.00 K

106 Samhället förändras, och jag?

Vilka krafter ligger bakom samhällsförändring och hur kan man lära sig leva med den? Vilken roll har berättandet, de politiska organisationerna och andra aktörer i att beskriva, tolka och driva fram förändring? Sker stora dramatiska ekonomiska och politiska samhällsförändringar utan att individer och grupper är delaktiga? Hur kan sociala förändringsprocesser bli fredliga processer?

Medverkande: Ett samtal mellan Sven-Eric Bucht, kommunalråd, Mohammed Fazlhashemi, lektor i idéhistoria, m.fl. Publiken inbjuds i samtalet

FREDAG 09.00–10.30 K

84 Mänskliga rättigheter i Kina efter OS

Ökade OS respekten för mänskliga rättigheter i Kina? Blev OS en seger för MR eller en seger för den kinesiska diktaturen? Blir det »Asian values« istället för »UN values« som gäller i Kina i framtiden? Kommer dessa värden att finna en marknad i väst?

Medverkande: Edward McMillan Scott, Europaparlamentets vice ordförande, Maria Granefelt, Amnestys Kinasamordning, Sverker Lindström och Xiao Rundkrantz, författare.

FREDAG 09.00–11.45 K

43 Företag och mänskliga rättigheter i en globaliserad värld

Mänskliga rättigheter och hållbar utveckling hamnar alltmer i fokus inom näringslivet. På en global marknad kommer företag i kontakt med kränkningar av mänskliga rättigheter, vapnade konflikter, miljöförstöring och fattigdom. Hur kan företag hantera utmaningarna de möter? Hur kan den ideella sektorn verka för och med näringslivet för att uppnå sina mål? Hur kan näringslivet och privata aktörer på ett konkret sätt verka för ett mer hållbart samhälle präglad av respekt för de mänskliga rättigheterna?

Medverkande: Karin Bodin, VD Polarbröd, Bo Ekman, Tällberg Forum, International Alert, Mads Kjeær, MyC4. .

Presentatör och samtalsledare: Åsa Beckius.

FREDAG 09.00–11.15 K

26 Miljömål, miljöprövning och mänskliga rättigheter

Vilka möjligheter har enskilda och organisationer att påverka beslut av myndigheter och miljödomstolar när det gäller tillstånd för förorenande industrier, gruvor och andra miljöbestut? Det finns goda möjligheter att vara delaktig i den första prövningen, via t.ex. miljökonsekvensbeskrivningen, men ofta är det stopp om man vill överklaga beslutet. Enskilda har rätt att klaga till Europadomstolen för mänskliga rättigheter för att få sin hemmiljö skyddad mot allvarigare föroreningar och buller.

Medverkande: Patrik Havermann, chefsjurist på länsstyrelsen i Norrbotten, ordförande i miljöprövningsdelegationen, Gabriel Michanek, professor i miljö rätt vid LTU, Christina Allard, lektor i miljö rätt vid LTU.

FREDAG 09.00–10.00 K

59 Burma, bakgränd till turistparadis Thailand – Röster om och från Burma

Den människorättsliga situationen i Burma aktualiseras och förvärrades genom katastrofen i maj 2008. Men vad vet vi egentligen om hur det är att leva i detta slutna land? Möt journalisten Jan Sundén som visar unika bilder och berättar om sina många resor i Burma, den senaste i maj 2008. Soe Pai Aung som berättar om ett liv på flykt till tryggheten i Luleå, samt Solveig Eriksson som ger en bild av burmesiska flyktingars liv i No Po, ett av många flyktingläger i Thailand.

FREDAG 09.00–10.30 K

115 Jobba med MR på film i klassrummet

Som pedagog i skolan har man en unik plattform där man tillsammans med eleverna kan lyfta frågor om mänskliga rättigheter. Medieprogrammet vid Anders-torpskolan i Skellefteå och Den Globala Skolan har tillsammans med Röda Korset utvecklat en arbetsmodell för MR i klassrummet. Elever, lärare och personal från Röda Korset berättar om arbetet och visar sina prisbelönta dokumentärfilmer om mänskliga rättigheter.

FREDAG 09.00–10.00 K

102 MR-dilemman

Att ta ställning i situationer när två eller flera mänskliga rättigheter krockar med varandra är inte alltid så enkelt.

Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige har tagit fram ett utbildningsmaterial med lärarhandledning som syftar till att få ungdomar att reflektera över dessa frågor. Materialet är utformat för elever på högstadiet och gymnasiet. Workshopen vänder sig främst till lärare och personal inom myndigheter eller organisationer som arbetar med attitydfrågor gentemot ungdomar.

Medverkande: Representanter för Delegationen för mänskliga rättigheter.

FREDAG 10.15–11.15 K

37 Tortyr – det dolda våldet

Vad händer när en vård- eller asylsökande person nämner att han/hon blivit utsatt för tortyr tidigare? Hur ska berörd personal agera? Sverige har en skyldighet att lyfta frågan om människor på flykt undan tortyr. Det finns ett starkt behov av riktlinjer för bemötande och handläggning av denna grupp som vi alla möter dagligen. På senare år har vissa rekommendationer kommit fram för hantering av denna fråga.

Ansvarig: Malina Edgren MD, PhD, Medicinskt Sakkunnig RKC, Svenska Röda Korset, Gunny Bertilsson, Röda Korsets behandlingshem för krigsskadade och torterade.

FREDAG 11.30–13.45 K

15 Från oförrätt till upprättelse – diskriminering, ursprung och identitet

Ett seminarium om reparativ rättvisa. Hur kan upprättelse ske mellan människor och inom samhällen genom dialogen och mötet som metod? Erfarenheter från ursprungsfolk, dagens svenska skola och anti-apartheid-kampen i Sydafrika. Panelsamtal och film.

Medverkande: Karin Rensberg-Ripa, handläggare samiskt kyrkoliv, Linda Marklund, Jur. lic och projektledare Skolmedlingsprojektet i Norrbotten, Michael Lapsley, präst och Director Institute for Healing of Memories.

Moderator: Sven-Erik Fjellström, präst i Svenska kyrkan.

FREDAG 11.30–12.45 K

113 Vad vill vi att Sverige ska driva som ordförande i EU 2009?

Den 1 juli 2009 axlar Sverige ordförandeskapet för EU och samordnar under sex månader EU-arbetet och blir EU:s röst internationellt. Kommer Europas röst att höras tydligt då? Vad kommer Sverige att driva när det gäller mänskliga rättigheter, utrikes- och säkerhetspolitik? Vad vill vi, det civila samhället i Sverige, att våra regeringsföreträdare ska lyfta fram?

Medverkande: Inbjudna är biståndsminister Gunilla Carlsson, EU-minister Cecilia Malmström, m.fl.

FREDAG 12.45–13.45 K

45 Konventionen om biologisk mångfald, traditionell kunskap och rättigheter

Vid världstoppmötet i Rio 1992 tillkom Konventionen om biologisk mångfald (CBD), vilken öppnade dörren till FN-förhandlingar för representanter för urfolk och lokalsamhällen. CBD handlar om bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald, men även rätten till genetiska resurser och värdet av folklig kunskap. CBD har dessutom resulterat i Akwé: Kon-riktlinjerna från år 2000, som uppmanar konventionens parter att bedöma vilka sociala, kulturella och miljömässiga konsekvenser projekt på mark av betydelse för ursprungs- och lokalsamhällen kan få.

Medverkande: Håkan Tunón, Centrum för biologisk mångfald, Uppsala.

FREDAG 12.45–13.45 K

53 MR i utrikespolitiken

Att främja och öka respekten för de mänskliga rättigheterna är en prioriterad fråga inom svensk utrikespolitik. Utvecklingsarbetet handlar om att förverkliga alla mänskliga rättigheter – medborgerliga och politiska såväl som ekonomiska, sociala och kulturella. Det finns ofta ett tydligt samband mellan bristande respekt för MR och fattigdom. Hur lever Sverige upp till dessa mål i praktiken? Vilken påverkan kan Sverige ha på utvecklingsarbetet inom FN, Världsbanken och EU-kommissionen?

Medverkande: Representanter från UD m.fl.

FREDAG 12.45–13.45 K

62 Parallellrapport om etnisk diskriminering i Sverige

En färsk parallellrapport till CERD (FN:s konv. om etnisk diskriminering) om allvariga brister i Sverige. Vilka rekommendationer ger CERD?

Moderator: Anett Sasvari, FN-förbundet.

GYMNASIEBYN SPECIAL

TORS DAG 11.30–12.30

94 Du kan göra skillnad!

Vill du förändra världen men vet inte hur? Du behöver inte vänta på att någon annan ska rädda världen, just du kan göra det! Vi visar att du kan arbeta med demokrati och fattigdomsbekämpning. Genom att organisera sig

Se komplett och uppdaterat program på www.mrdagama.se

K = Kompetensutveckling
= Engelska

så kan du arbeta för förändring, på din egen ort eller i samarbete med andra unga runt om världen. Ett inspirationspass där känslan att allt är möjligt förmedlas och exempel på vad andra unga har gjort tas upp.

Medverkande: Kristina Ljungros, Forum Syd.

TORS DAG 12.45–13.45

91 Urfolks tillgång till naturresurser – Latinamerika för nybörjare

Globaliseringen sveper fram över aymaras i Bolivia, mapuche i Chile/Argentina, quechuas i Peru och mayafolk i Centralamerika. Transnationella bolag styr över de internationella regelverken för handel, patent och miljö. Ursprungsfolkerna på den amerikanska kontinenten för en daglig kamp mot nationella och transnationella bolag för att skapa respekt för och skydda sina kollektiva rättigheter. Har de framgång?

Medverkande: Carmen Blanco Valer, quechua, Latinamerikagrupperna, Roif Viklund, ordförande, Latinamerikagrupperna, Luleå.

TORS DAG 16.00–17.00

95 Sök pengar och förändra världen!

Är du trött på världens orättvisor? Vill du göra någonting åt det? Ungdomsfonden erbjuder möjligheter för dig och din organisation att arbeta för en mer rättvis värld. En interaktiv workshop som ger dig verktyg för att börja planera ett projekt. Det kan vara informations- eller påverkansprojekt i Sverige, eller ett samarbetsprojekt med andra unga som är organiserade i syd och öst. Hur omvandlar man sin idé till verklighet genom grundläggande projektplanering och söker finansiering för sitt projekt?

Medverkande: Kristina Ljungros, Forum Syd.

FREDAG 09.00–10.00

K

36 Ge unga makt i din organisation

Arbetar ni med demokratifrågor och fattigdomskämpning? Är medelåldern inom er organisation hög? Har ni svårt att nå unga? På denna interaktiva workshop får din organisation verktyg för att nå nya målgrupper och för att involvera fler unga i ert arbete. Medelåldern i länder i syd och öst sjunker, samtidigt är det civila samhället i Sverige allt äldre. Om organisationer i Sverige vill nå unga i syd och öst krävs att unga ges plats inom organisationerna, såväl i Sverige som i syd. Unga saknas på inflytelserika poster inom såväl politiken som organisationer. Här får du redskap för hur din organisation kan involvera och ge unga större utrymme inom organisationen.

Medverkande: Kristina Ljungros, Forum Syd.

BASKUNSKAP OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

TORS DAG 11.30–12.30

80 Barnkonventionen – en succékonvention!

I Barnkonventionen finns alla barns rättigheter samlade i ett dokument och nästan alla länder i världen har ställt sig bakom den. Konventionen ställer mycket höga krav på världens länder.

Medverkande: Helena Sandlund, Rädda Barnen och Anette Dalqvist, DemokratiAkademien.

TORS DAG 11.30–15.30

105 Spelet om världshandeln – en avdramatisering av handelsfrågan

Ett rollspel där deltagarna delas upp i olika aktörer som ska komma överens om ett globalt handelsavtal. Spelet avdramatiserar och tydliggör diskussionen om ekonomi och demokrati. Spelet om världshandeln har producerats av DemokratiAkademien, Diakonia och Forum Syd.

Medverkande: DemokratiAkademien, Diakonia.

TORS DAG 11.30–13.15

16 Internationell humanitär rätt i väpnade konflikter

Varför finns det lagar om hur man får föra krig när det, enligt FN-stadgan, är förbjudet att starta krig? Kan man med lagar minska människors lidande i en väpnad konflikt? Seminariet ger grundläggande kunskap i internationell humanitär rätt samt tillfälle till diskussion och frågor. Den internationella humanitära rätten, även kallad krigets lagar, är det regelsystem som stater har kommit överens om för att skydda människor och minska mänskligt lidande under krig.

Medverkande: Dick Clomé, Svenska Röda Korset.

TORS DAG 14.00–15.30

47 Vad är egentligen diskriminering och vad beror det på?

Hur kan diskriminering förekomma i ett demokratiskt samhälle? Röda Korsets byråer mot diskriminering tydliggör och förklarar. Seminariet innehåller teori och praktiska exempel och vågar ifrågasätta den rådande norm som bidrar till att människor hamnar utanför.

Medverkande: Jan-Olov Madeleine Ågren, Röda Korset.

TORS DAG 14.00–15.30

100 Nuoras nurrii – Unga samer om urfolk och minoriteter

Det kan vara farligt att tillhöra en minoritet! Historien innehåller många exempel på det. I folkrätten finns ett särskilt skydd för minoriteter och urfolk. Röda Korset redovisar vad det skyddet innebär. Varför får Sverige internationell kritik om att inte leva upp till sitt ansvar? Två ungdomar från Sáminuorra presenterar samerna och samernas situation. De ger en personlig bild av vad det kan innebära att vara same. Nuoras nurrii är samiska för »från ungdom till ungdom«.

Medverkande: Elin-Anna Labba och Dick Clomé, Röda Korset, Johan Skogsfeldt, Sáminuorra.

TORS DAG 14.00–15.30

111 Människor på flykt

Varför tvingas människor på flykt? Vart flyr man? Hur många kommer till Sverige och vilka får stanna? Måste Sverige ta emot flyktingar? Vad är asyl? Röda Korset svarar på dessa frågor och informerar om statens ansvar och de internationella organisationernas roll. Kunskap om orsakerna till att människor flyr, hur det är att vara på flykt och om asyl- och flyktingrätt leder till en minskning av fördomar och myter och av rädslan för det som är främmande.

Medverkande: Alexandra Segenstedt, Röda Korset.

TORS DAG 16.00–17.30

88 Grundläggande introduktion till mänskliga rättigheter

Vad är mänskliga rättigheter? Vilka är de? Hur efterlevs de? Seminariet ger grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter samt tillfälle till diskussion och frågor. Målet är att alla och envar ska kunna respektera andras rättigheter och hävda sina egna för att skapa en varaktig förbättring.

Medverkande: Christina Ulfsparre, Röda Korset.

TORS DAG 16.00–17.30

101 Sveriges fem nationella minoriteter

Sverige har fem nationella minoriteter - judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Sverige har undertecknat och ratificerat Europarådets konvention om skydd för nationella minoriteter. Minoritetspolitiken ska stärka de nationella minoriteterna och ge det skydd som krävs för att deras språk ska hållas levande. Vad gör den svenska regeringen för att uppfylla dessa krav?

FREDAG 09.00–12.30

93 Demokratins ABC

På arbetet, i skolan, FN, riksdagen, familjen eller i föreningen – dagligen fattas beslut som många berörs av. När bör besluten ske demokratiskt? Hur sjutton gör man om man ska vara demokratisk? Vilka är alternativen till demokrati? DemokratiAkademins grundläggande workshop varvar vi miniföreläsningar med värderingsövningar och konkreta exempel för att få ett fastare grepp om begreppet demokrati. Deltagarna får ett gemensamt språk, vägledning och konkreta analysverktyg för att kunna fatta verkligt demokratiska beslut.

Medverkande: Åse Richard, DemokratiAkademien.

FREDAG 09.00–10.00

107 Baskurs i ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter

Med den internationella konventionen för Ekonomiska, Sociala och Kulturella rättigheterna som utgångspunkt går vi igenom olika sätt att definiera staters ansvar och presenterar några viktiga aktörer på området.

FREDAG 09.00–10.30

112 Grundläggande introduktion till mänskliga rättigheter

Vad är mänskliga rättigheter? Vilka är de? Hur efterlevs de? Seminariet ger grundläggande kunskap om mänskliga rättigheter samt tillfälle till diskussion och frågor. Målet är att alla och envar ska kunna respektera andras rättigheter och hävda sina egna för att skapa en varaktig förbättring.

Medverkande: Representant från Röda Korset.

FREDAG 10.15–11.15

108 Att lära ut mänskliga rättigheter till ungdomar – Compassmetoden

Workshopen ger en introduktion till Europarådets utbildningsmaterial för praktisk och kreativ utbildning i de juridiska, politiska och etiska dimensionerna av mänskliga rättigheter och vänder sig i första hand till lärare, informatörer och utbildningsansvariga.

FREDAG 11.30–13.00

116 MOD – en pedagogisk metod för arbete med värderingar och mångfald

MOD – Mångfald och Dialog, är ett pedagogiskt koncept för att arbeta med mångfalds- och diskrimineringsfrågor. MOD utgår från alla människors lika värde och rättigheter. Fokus ligger på att upptäcka och bearbeta diskriminering och fördomar baserade på exempelvis

etnicitet, sexuell läggning, kön eller funktionshinder. Förmågan att se sig själv och den man i verkligheten är, övas genom MOD-metoderna.

FREDAG 11.30–13.00

109 Vad är egentligen diskriminering och vad beror det på?

Grundläggande kunskap om diskriminering och vad som orsakar diskriminering. Hur kan diskriminering förekomma i ett demokratiskt samhälle? Röda Korsets byråer mot diskriminering tydliggör och förklarar. Seminariet innehåller teori och praktiska exempel och vågar ifrågasätta den rådande norm som bidrar till att människor hamnar utanför.

Medverkande: Röda Korsets byråer mot diskriminering.

MINISEMINARIER (20 MIN)

KULTURENS HUS

TORS DAG 14.00

Den Allmänna Förklaringen 60 år

TORS DAG 14.30

Vatten en mänsklig rättighet

TORS DAG 15.00

Flytta en stad över renmarker

TORS DAG 15.30

Etnisk diskriminering av samer

TORS DAG 16.00

Med genusglasögonen på – en granskning av grundlagen

TORS DAG 16.30

Skaparkraft

TORS DAG 17.00

Handeln med skelett

TORS DAG 17.30

Vad menas med självbestämmande?

TORS DAG 18.00

Global folkrörelse mot klimathotet!

FREDAG 11.30

HBT i världen

FREDAG 12.00

Minoritetstungomål

GYMNASIEBYN

TORS DAG 13.00

Flyktingar i eget land

TORS DAG 13.30

Mångkulturell redesign

TORS DAG 14.00

Lokala kärnvapenkrig

TORS DAG 14.30

Palestinskt kvinnomotstånd

TORS DAG 15.00

Hotet från kärnvapen

Se komplett och uppdaterat miniseminarieprogram på:

www.mrdagarna.se

Under MR-dagarna möter vi »Mediacentret sjunger Vreeswijk« och »Mediacenters Studio«.

Sensus Mediacenter

Sensus Mediacenter jobbar med teater, ord, musik, journalistik, film och webbdesign utifrån principen att alla har rätt till ett eget uttryck. En lite annorlunda daglig verksamhet enligt LSS för vuxna människor med intellektuella funktionshinder med målet att främja jämlika levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.

FN:s kärnkonventioner

■ Internationell konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, CCPR (1966)

Sverige undertecknade konventionen 1967 och den trädde i kraft som del i svensk lagstiftning 1976.

■ Internationell konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, CESC (1966)

Sverige undertecknade konventionen 1967 och den trädde i kraft som del i svensk lagstiftning 1976.

■ Konvention om avskaffande av alla former av rasdiskriminering, CERD (1965)

Sverige undertecknade 1966 och den trädde i kraft i Sverige 1972.

■ Konvention om avskaffande av alla slags diskriminering av kvinnor, CEDAW (1979)

Sverige undertecknade 1980 och den trädde i kraft 1981.

■ Konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, CAT (1984)

Sverige undertecknade 1985 och den trädde i kraft 1987

■ Konventionen om barnets rättigheter, CRC (1989)

Sverige undertecknade 1990 och den trädde i kraft samma år.

■ Konventionen om migrantarbetarens rättigheter (1990)

Sverige har inte undertecknat den. Hittills har 21 stater undertecknat den men endast Bosnien-Herzegovina i Europa.

■ Konventionen till skydd mot påtvingat försvinnande av personer (2006)

Sverige har undertecknat. Den har ännu inte trätt i kraft eftersom för få stater har ratificerat den.

■ Konventionen om funktionshindrade personers rättigheter (2006)

Sverige undertecknade 2007 men har ännu inte ratificerat den.

K = Kompetensutveckling

= Engelska

Se komplett och uppdaterat program på www.mrdagarna.se

MR-DAGARNA 2008: I EN GLOBALISERAD VÄRLD

11

Utställare på MR-dagarna 2008:

Assyriska Riksförbundet

BRYC Barents Regional Youth Network/Council

Diakonia

DO (Ombudsmannen mot etnisk diskriminering)

FN-Distriktet Norrbotten/ FN-förbundet

Folke Bernadotte-akademien

Friare Liv

Föreningen Norden

Föreningen Nordens Ungdomsförbund

Hyresgästföreningen i Luleå

Integrations- och jämställdhetsdepartementet/UD

Latinamerikakommittén

Luleå Brottsofferjour

Luleå Kommun

Luleå Tekniska Universitet

MR-delegationen

Operation 1325

Ordfront/ Demokrati-Akademien

Raoul Wallenberg Institutet

Riksdagen

RKUF Norrbotten, Röda Korsets Ungdomsförbund

Kompetensutveckling

Mänskliga rättigheter – ett nytt arbetssätt

Okunnigheten är stor om den nationella handlingsplanen för mänskliga rättigheter. Hitills har något tiotal av 270 kommuner utarbetat en lokal handlingsplan för mänskliga rättigheter. Trots att alla offentliga tjänstemän och företrädare för det allmänna är skyldiga att följa rättigheterna och skydda, förverkliga och främja dem i hela det offentliga Sverige. MR-dagarna i samarbete med Luleå kommun, Länsstyrelsen och Landstinget i Norrbotten, Barnombudsmannen, Sametinget, Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige och Delegationen för romska frågor erbjuder den största och bredaste kompetensutvecklingen i mänskliga rättigheter för hela det offentliga Sverige.

Här kan du under två intensiva dagar gå på utvecklande seminarier, byta erfarenheter med kollegor i andra kommuner och landsting – och diskutera med forskare och aktivister.

Ta chansen!

Sveriges bredaste kompetensutveckling i mänskliga rättigheter

URFOLK OCH MINORITETER

TORSDAG 10.00–11.00

1 Urfolksdeklarationens betydelse globalt

TORSDAG 12.45–13.45

11 Urfolksdeklarationen – vad innebär den?

TORSDAG 14.00–18.30

17 Majoriter kontra minoriteter

TORSDAG 16.00–17.00

18 Minoritetsrepresentation i majoritetssamhället. Norden som demokratisk experiment?

 TORSDAG 16.00–17.00

19 Vägen till framtiden?

 TORSDAG 14.00–15.30

23 Urfolks rättigheter i Sverige och Kanada

 TORSDAG 14.00–15.30

40 Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter

TORSDAG 11.30–12.30

54 Minoriteters språkliga rättigheter

TORSDAG 16.00–17.00

48 Kvinnokonventionen kontra rennäringslagen

TORSDAG 17.30–18.30

5 Världsbanken och urfolks rättigheter

TORSDAG 17.30–18.30

58 Goda exempel på rätten till sitt språk

FREDAG 09.00–11.15

32 Myndigheters möjligheter och skyldigheter till samråd

FREDAG 09.30–12.30

6–8 Rätten till självbestämmande

FREDAG 11.30–12.30

61 Sociala konsekvensbeskrivningar och exploatering av samiska marker

ALLAS LIKA VÄRDE

TORSDAG 11.30–12.30

21 Papperslösas rättigheter

TORSDAG 11.30–12.30

99 HBT i världen – Transpersoner

TORSDAG 11.30–12.30

86 Riktiga jobb och funktionshinder

FREDAG 12.45–13.45

28 Rekrytera utan fördomar

TORSDAG 14.00–15.00

87 Rätt till identitet

TORSDAG 14.00–15.30

56 Hur upptäcka övergrepp mot barn

TORSDAG 17.30–18.30

25 Att få vara sig själv – på jobbet

 FREDAG 09.00–10.00

50 Konventionen om funktionshindrade

FREDAG 10.15–11.15

51 Lever kommunerna upp till rättigheterna för personer med funktionsnedsättning?

FREDAG 09.00–12.30

89 Barn och ungas rätt till inflytande

FREDAG 11.30–12.30

44 Äldre – rätten till ett värdigt liv

FREDAG 11.30–12.30

103 Romer äntligen själva huvudaktörer!

FREDAG 12.00–13.45

33 Metoder för jämställdhet och integration i verksamheten

Rullstolsbasket i Irak, alla har rätt till hälsa.

FOTO: REUTERS

Lär dig om funktionshindrades rättigheter

SHUAIB CHALKLEN ÄR CHEF vid sekretariatet för den afrikanska handikappdekaden som pågår till 2009. Han är själv rullstolsbunden sedan han blev beskjuten under en demonstration mot apartheid i sitt hemland Sydafrika på 1970-talet. Under MR-dagarna berättar han om den nya FN-konventionen om funktionshindrades rättigheter. Vad innebär egentligen den nya konventionen?

Shuaib Chalklen.

FOTO: GOOD GOVERNANCE

Och hur efterlevs den globalt och på hemmaplan? Passa på att bättra på dina kunskaper!

»Den internationella handikapprörelsen har potential att bli den starkaste medborgarorganisationen i världen.

Vi är bara så mäktiga som vi tillåter oss själva att bli.«

ÖVRIGT

TORSDAG 11.30–13.45

29 Hur kan kommuner implementera mänskliga rättigheter?

TORSDAG 11.30–13.45

39 Medling minskar återfall i brott

TORSDAG 16.00–17.00

41 Rättighetsbaserat bistånd

🇬🇧 TORSDAG 12.45–13.45

22 Patent och rätten till hälsa

TORSDAG 12.45–13.45

43 Globaliseringens inverkan på arbetslivet

TORSDAG 14.00–15.30

92 MR i skolan

TORSDAG 14.00–15.30

4 Kvinnor som handelsvara

TORSDAG 14.00–15.30

30 Praktiskt MR-arbete för kommuner

TORSDAG 16.00–18.30

31 Hur arbeta inom socialförvaltningen med mänskliga rättigheter?

FREDAG 09.00–11.15

26 Miljömål, miljöprovning och mänskliga rättigheter

FREDAG 09.00–10.30

115 Jobba med MR på film

FREDAG 09.00–10.00

102 MR-dilemman

FREDAG 10.15–11.15

37 Tortyr – det dolda våldet

TORSDAG 12.45–13.45

55 Århuskonventionens skydd av mänskliga rättigheter och miljön

FREDAG 12.45–13.45

45 Ny konvention om biologisk mångfald

FREDAG 12.45–13.45

62 Parallellrapportering om rasdiskriminering i Sverige

FREDAG 09.00–10.00

36 Ge unga makt i din organisation

Roks, Kvinno- och Tjejjouernas Riksorganisation

Rädda Barnens Riksförbund

Rädda Barnen, Norrbottens Distriktsförbund

Röda Korset

Röda Korsets Folkhögskola Sthlm

Röda Korset & Beckmans Designhögskola, projekt

Sametinget/ Sámediggi (Samiskt Informationscentrum)

Sáminuorra, Samisk Ungdom

Sensus Studieförbund

SIDA

SSR Svenska Samernas Riksförbund

Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen

Svenska Helsingforskommittén för Mänskliga Rättigheter

Svenska Kyrkan

Sveriges Nordkalottkommitté

Teologiska Högskolan i Stockholm

Unionen

Unicef

UNIFEM Sverige

Utrikespolitiska institutet

Lisa Omma ur filmen »Hjordeliv«. FOTO: HANS-OLOF UTSI

MR på film

Under årets MR-dagar satsar vi extra på att använda nya medier för att diskutera mänskliga rättigheter. I Filmstaden, belägen mitt emot Kulturens Hus, erbjuds du ett tjugotal filmer med fokus på olika aspekter av våra mänskliga rättigheter, många av dem med efterföljande diskussion.

Mer information om filmerna och vem som gjort dem finner du på:

www.mrdagarna.se

Meanwhile in Africa

...är en film om starka kvinnor i en AIDS-drabbad värld, kämpande för barnens framtid. Judes Kamala Bukambu, en viljestark och varmhjärtad afrikansk kvinna, leder oss in i vardagen för änkor och föräldralösa barn i nordvästra Tanzania. Evangelina, en tapper sjubarnsmor full av livslädje, har varit sjuk i AIDS i sju år. Melissa 19 år, har tagit hand om sina småsyskon sedan föräldrarna dog i AIDS. De lever helt ensamma och klarar sig själva. Trots allt andas filmen hopp. AIDS-epidemin är på tillbakagång och de helande krafterna är starka. »Vi kan skratta mitt i gråten och vi kan gråta mitt i skratet, och det är helande för alla sår som vi har.« säger Judes Kamala Bukambu.

Film

74 The Price of the Pole

En film om västvärldens mindre smickrande historia och grymma människosyn. Filmen har fått utmärkelsen Amnesty Award 2006 och i Alaska Oosik Award 2007. Efterföljande diskussion om kulturella rättigheter och handel med skelettdelar.

65 Hjordeliv

Hjordeliv handlar om tre samekvinnor och deras liv som renskötare. Efterföljande samtal med filmaren Kine Boman och med en av huvudrollsinnehavarna – Aina Jonsson – som länge kämpat för skyddet av samernas mänskliga rättigheter.

66 Uigurererna

Vilket ansvar har vi gentemot människor som blir offer i kampen mot terrorismen? Vilken skyldighet finns från regeringshåll att återupprätta människors anseende och att kompensera dem för de allvarliga människorättskränkningar de fått utstå? Efterföljande diskussion.

67 Romer i Belgrad

En film om diskriminering av romska skolbarn i Central- och Östeuropa med efterföljande diskussion om romers situation i Europa. Efterföljande diskussion med Hans Calderas, Petar Antic från Minority Rights Centre, Belgrad m.fl.

»Are you a girl or what?« handlar om unga »lesbiska män« i Johannesburg. FOTO: FOTOGRAF

70 Are you a girl or what?

Kärlek, fattigdom, systemskap och förtryck – dokumentär om unga lesbiska män i Johannesburg. RFSL:s Mathilda Piehl, producent och regissör, leder det efterföljande samtalet.

115 Den Globala Skolan och Medieprogrammet vid Anderstorpsskolan, Skellefteå: MR i skolan

Seminarium med tre kortfilmer: Jobba med MR på film! »Invert« är gjord av en grupp killar från Anderstorpsskolan i Skellefteå och belyser hur det är att vara homosexuell i dagens Sverige. »Ungdomsvåld« handlar om ungdomsvåld i Norrland och bygger på en låttext som skrevs om Riccardomordet.

92 MR i skolan

Utbildningsradion och Den Globala Skolan visar hur man i praktiken kan arbeta med temat mänskliga rättigheter i klassrummet. UR presenterar programserien »All rätt i världen«, följt av diskussion. Filmerna behandlar bland annat ämnen som diskriminering, kvinnors rätt, räknas min åsikt? och påverka världen!

77 Film om reparativ rättvisa

Skolmedling – Hur går medling till i verkligheten? Film från ett skolmedlingsprojekt som visar autentiska men avpersonifierade och dramatiserade elevmedlingssituationer.

118 DULMAN, The Abused

»DULMAN« betyder »de utnyttjade« och visar hur somaliska kvinnor lever under förtryck från att de föds och livet ut. Efterföljande diskussion med Abdinoor Mohamed, filmare och författare från Somalia som talade på MR-dagarna 2007.

64 Paradise – Three journeys in this world

Skildring i tre delar av illegala immigranter från Afrika.

75 We are watching you

Tre kvinnor har valt att hoppa av sina karriärer för att kämpa för demokratiska rättigheter i Egypten.

78 Taxi to the dark side

Utifrån en afghansk taxichaufförs arrestering och död görs en rekonstruktion av hur han avled som en följd av tortyr utförd av amerikanska soldater i »kriget mot terrorismen«. Oscarsbelönad för bästa dokumentärfilm 2008.

73 Meanwhile in Africa

Meanwhile in Africa är en film om starka kvinnor i en aidsdrabbad värld. Se filmen och lyssna till dokumentärfilmaren Ulf Boströms erfarenheter under inspelningsarbetet.

63 To see if I am smiling

Israeliska kvinnor som gör värnplikt får ofta tjänstgöra vid gränsposteringarna till Gaza och Västbanken. Fem av dem berättar om sina upplevelser av den kränkande behandlingen av palestinierna, hur det påverkat dem mänskligt och politiskt.

71 Between heaven and earth

Berättelsen om Ursun och Achat, bägge ledare för kringresande cirkustrupper, fordom partikamrater i ett numera förbjudet oppositionsparti.

68 Letter to Anna

Ett porträtt av den ryska journalisten och människorättsaktivisten Anna Politkovskaja.

72 The War on democracy

»The film tells a universal story«, says Pilger, »analysing and revealing, through vivid testimony, the story of great power behind its venerable myths. It allows us to understand the true nature of the so-called war on terror«.

79 Flykten över Himalaya

Den tyska dokumentärfilmaren Maria Blumencron följde år 2000 en grupp barn och en ung munk på deras flykt från Tibet till Dharamsala i Indien.

69 Jenny – Gud och tystnaden

Jenny läser sista terminen på Johannelunds teologiska högskola för att bli präst. Hon är ung, kvinna och gift med Linda. – Ibland undrar jag vad den där tystnaden betyder som kommer när jag säger att jag är gift med Linda.

119 Det är Sverige som är för litet

En film om konsekvenserna av Stora Ensos investeringar i monokulturer i Brasilien och effekter på lokalbefolkningens ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter.

Länsstyrelsen arbetar för mänskliga rättigheter

Länsstyrelsen i Norrbottens län arbetar för mänskliga rättigheter genom bland annat:

- en årlig handlingsplan
- seminarier och andra aktiviteter
- att initiera en utmärkelse för framgångsrikt arbete med mänskliga rättigheter.

Länsstyrelsen har en bred verksamhet. I rollen som regeringens regionala företrädare ingår bland annat att offensivt arbeta för en hållbar framtid. Tillstånd, tillsyn, samordning och utveckling av viktiga samhällsområden är våra huvuduppgifter.
www.bd.lst.se

Länsstyrelsen
Norrbotten

Alla människor har starka sidor. Vi låter våra medarbetare använda sina.

Samhall utvecklar människor med funktionsnedsättning genom arbete. Istället för utanförskap och bidragsförsörjning erbjuder vi ett jobb och en arbetsgemenskap.

Jobb för många, drömjobb för oss **samhall**

UNICEFS HANDBOK OM BARNKONVENTIONEN FINNS NU PÅ SVENSKA

UNICEFs handbok är en vägledning för dem som ska omsätta barnkonventionen i verklig handling, t ex jurister, socialarbetare, lärare och politiker. Boken är en översättning av *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child* som givits ut av internationella UNICEF. Dessutom innehåller den exempel på praktisk tillämpning i Sverige samt en överblick av svensk lagstiftning och praxis när det gäller barnets rättigheter.

Beställ boken via unicef@unicef.se

Pris: 395 kronor + moms (totalpris: 419 kr).

Studentpris: 295 kronor + moms (totalpris: 313 kr).

Porto tillkommer.

För mer information, kontakta UNICEFs barnrättsjurist Christina Heilborn: 08-692 25 00 eller cheilborn@unicef.se

Från forskning

En kvinna på väg hem med gräs till taket på sin bostad i ett läger för internflyktingar i norra Uganda.

till handling

Sedan 1985 arbetar Life & Peace Institute med fredsforskning och direkta insatser i konfliktdrabbade länder, främst i Afrika. En huvudprincip är att engagera vanligt folk, "gräsrötterna", i fredsarbetet. Vi samarbetar med lokala partners oavsett deras etniska, politiska eller religiösa bakgrund.

Sysslomansgatan 7
SE-753 11 Uppsala, Sweden
Tel: 018-16 95 00, info@life-peace.org
www.life-peace.org

MR-pålen

I Norrbotten är de blåvita träpå-larna som markerar ut mötesplats på smala grusvägar fortfarande i bruk. En markering Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreskrev för ödebygdsvägar 1952.

Platser att mötas på är viktiga. Vägar som leder oss samman liksom.

MR-dagarna i Luleå i höst vars tema är: »Mänskliga rättigheter i en globaliserad värld«, låter träpå-larnas M stå för den viktiga mötesplatsen människor emellan. R:et har också en plats på träpå-lens sidor. R visar vad alla möten egentligen borde handla om.

Eva Stina Sandling

Pålarna är framtagna av **Rubus Arcticus-stipendiaten Eva Stina Sandling. Blått och vitt är också de traditionella FN-färgerna. Pålarna står för mänskliga möten i hänsyn och samverkan – lokalt och globalt.**

Kultur

Låt oss göra MR-dagar i kulturens tecken!
– Så svarade Luleå kommun på frågan om värdskap för årets dagar.

Och så blev det.

Förberedelserna har släppt fram en rännil som växer till en älv...

FÖR FÖRSTA GÅNGEN vill MR-dagarna 2008 genom teater, dans, musik, bild och film gestalta kränkningar av, konflik-

ter kring och kampen för de mänskliga rättigheterna som en integrerad och central del av programmet. Särskilt fokus ligger, som ni ser, på Norrbottens och Sápmis många medryckande kulturformer.

Ni kommer att möta kulturarbetarna nedan – och säkert fler, flödet växer – i egna programpunkter men framför allt integrerat. Bland röster från praktiker, politiker och forskare kommer Du också att höra jojken, dikten och sången: Kraftfulla, klara uttryck talar om mänskliga rättigheter med en annan röst.

Erika Nordvall Falck

Sofia Jannok med band

Torsdag

Sofia Jannok utför jazzinfluerad och ungdomlig jojk, som uppmärksammas stort både nationellt och internationellt.

Simon Marainen

Fredag

Simon Marainen eller Simon Issat är en mångsidig samisk kulturarbetare – han jojkar, skriver och spelar teater. På MR-dagarna är det jojk som gäller.

Johan Märak

Johan Märak med rötter i Pärälvens dalgång är nestorn bland jojkkare som sedan barnsben vistats i en berättartradition som få av oss fått uppleva. Själven en lysande estradör för han traditionerna vidare.

Rose-Marie Huuva

Torsdag och fredag

Rose-Marie Huuva är slöjdare, bildkonstnär och poet. Hennes modersmål är nordsamiska. Rose-Marie medverkar med uppläsning av egna texter.

Jord. Musik från Tornedalen.

Jord

Torsdag

Med flerstämmig sång som specialitet lyfter Jord den tornedalska musiktraditionen till en ny nivå. Traditionellt och nyskrivet material på deras eget språk meänkieli, tornedalsfinska, förmedlar en tidlös magi.

Svante Lindqvist

Svante Lindqvist, folkmusiker i JP Nyströms, riksspelman och estradör, är vår ledsagare under torsdagskvällen. Svante dyker också upp inne i det övriga programmet.

Erik Westberg & Musikhögskolans Kammarkör

Torsdag

Musikhögskolans kammarkör bildades 1990 och består av ca 25 sångare. Erik Westberg var initiativtagare till »Körsång för fred och rättvisa« som engagerade 8 000 körsångare i 56 länder i samband med millennieskiftet. Under ledning av professor Erik Westberg framför kören repertoar med fokus på fred och försoning.

Ronny Eriksson

Torsdag och fredag

Välkänd ståuppkomiker och självutnämnd »pessimistkonsult« ger sitt perspektiv på mänskliga rättigheter.

Katarina Fallholm

Torsdag

Mezzosopranen Katarina Fallholm, född i Kalix, började tidigt sin sångarbana som korist i Mariakören. Sedan dess har hon hunnit bli en norrbottensk opera-artist med världen som arbetsfält.

Glesbygd'n

Reggae – jazz – folkmusikmix. Med ett tydligt rättighetsperspektiv ökar detta ungdomliga band med rötter i Arvidsjaurs temperaturen i Kulturens Hus!

SCENARIO₂

Torsdag

Musik- och teaterföreställningen SCENARIO₂ är en föreställning om hur vi lever, med stark koppling till klimatfrågan, som ingjuter hopp och förtröstan utan att vika från fakta.

Slagfärdiga systrar – inte bara snack om kvinnofrid

Fredag

En musikalisk föreställning om mäns våld mot kvinnor. Sång varvas med berättelser om egna upplevelser om att genomleva och överleva våld från den man älskar. Föreställningen berör och engagerar, och avslutas med en diskussion med publiken.

Medverkande: Systrarna Maria Carlshamre EU-parlamentariker, Anna Källidén, utbildare och sångerska, och Kajsa Claude, kommunikationskonsult och safariguide.

Estetiska programmet & Kulturskolan i Luleå

Elever från Estetiska programmet dyker upp inne i programmet och medverkar med glimrande pärlor. På motsvarande vis finns Kulturskolan i Luleå med på banan.

Broderiutställning

Utställningen i Kulturens Hus, mitt för ingången till Lilla scenen, är en del av seminarium nummer 56. En kompletterande utställning av Anna Granberg tar upp barns utsatthet under temat »Rödluvan och vargen – Vem är vargen och Hur tryggt är hemmet?« Anna Granberg är vårdlärare vid Carlforska Gymnasiet i Västerås och lustbrodös, utbildad vid Opus School of Textile Art i London.

Poetry Slam

Torsdag kväll

Föredrar du att viska istället för att ropa i megafon? Tycker du bättre om att plita ned dikter än att skriva manifest? Bra! Hjälpt oss att låta droppen urholka stenen genom att visa att en sanning kan sägas på 1 000 olika sätt. Anmäl dig till det Poetry Slam som kommer att anordnas under MR-dagarna. Organiserar av Magnus Svartvall. Tävlingsledare: Solja Krapu, Umeå.

Tillgång till rent vatten är en mänsklig rättighet enligt UNDPs Human Development Report 2006.

Ändå dör nästan 5 000 barn varje dag av sjukdomar orsakade av orent vatten och brist på sanitet.

Hur kan vi säkra rätten till vatten?

Kom och diskutera lösningar med Swedish Water House under MR-dagarna.

MR DAGARNA

Senaste versionen av MR-dagarnas program hittar du alltid på

www.mrdagarna.se

Där kan du också läsa mer om årets medverkande, teman och mycket annat

Hyresgästföreningens övergripande mål är:

Allas rätt till en god bostad till rimlig kostnad

Hyresgästföreningen

Vår storlek. Din Styrka!

 UNHCR
The UN Refugee Agency

ASYL - EN MÄNSKLIG RÄTTIGHET

MOT ALLA ODDS - SPELET SOM LÅTER DIG PRÖVA PÅ HUR DET ÄR ATT VARA FLYKTING, WWW.MOTALLODDS.ORG

VILL DU VETA MER?

UNHCRs REGIONALA KONTOR FÖR DE BALTISKA OCH NORDISKA LÄNDERNA, WWW.UNHCR.SE

Jag anmäler mig:

- Företrädare för organisationer, myndigheter, företag etc
 Privatperson
 Studerande vid universitet, högskolor, folkhögskolor & pensionärer
 Skolklass

- Både dagarna
 En dag, torsdagen 13 november
 En dag, fredagen 14 november
 Middag med underhållning
 Vegetarisk mat
 Annat _____
 I want information in English

A. Deltagarens namn

Deltagarens adress _____
 Postnummer/postort _____
 E-post _____
 Telefon dagtid _____
 Telefonmobil _____
 B. Om fakturan ska betalas av arbetsgivare/organisation etc.
 var god fyll i uppgifterna nedan:
 Namn på arbetsgivare/organisation _____
 Adress _____
 Postnummer/postort _____
 Ex. referensnr/hushållsställe/kontaktperson _____

Sista anmälningsdag är 30 oktober. Observera att för skolklasser är sista anmälningsdag 15 oktober. Anmälan är bindande. En faktura skickas till dig eller till den adress du anggett under B. Betalning ska ske inom 10 dagar från faktureringsdatum.

Så här anmäler du dig till MR-dagarna!
 Lättast och enklast är att anmäla sig på www.mrdagarna.se. Där kan du göra intresseanmälningar till de olika programpunkterna. Om du inte har internet kan du posta talongen portofritt till oss men tänk på att du endast kan göra förhandsanmälningar till de olika seminarier på vår hemsida. Förhandsanmälan innebär inte garanterad plats men principen först till kvarn gäller.

Deltagaravgifter

Företrädare för organisationer, myndigheter, företag etc (dvs du betalar inte avgiften själv)
 Både dagarna 1 850 kr
 En dag 1 100 kr
 Ger företräde till de seminarier/workshops som är kompetensutveckling.

Privatpersoner (dvs du betalar själv)
 Både dagarna 850 kr
 En dag 500 kr

Studerande vid universitet, högskolor, folkhögskolor & pensionärer
 Både dagarna 350 kr
 En dag 200 kr

För skolklasser och grupper kontakta projektledningen

Skolklasser
 Både dagarna 100 kr per elev
 En dag 50 kr per elev

Middag med underhållning 60 kr
 Kulturens Hus 13 nov kl 20.00—ca 22.30

UNIONEN

Utdrag ur vårt handlingsprogram;

Ett arbetsliv för alla

"Uppmärksamma och bekämpa alla former av diskriminering samt bidra till strukturer som ger alla samma möjligheter i arbetslivet."

Vi kommer att finnas på plats under MR dagarna i Luleå.

Välkommen att prata med oss om hur vi som facklig organisation arbetar för att åstadkomma förändringar så att diskriminering inte förekommer.

Unionen Norrbotten

www.unionen.se

Mänskliga rättigheter

Teologiska högskolan Stockholm (THS)

- Masterprogram i mänskliga rättigheter
- Kandidatprogram i mänskliga rättigheter
- Fristående kurser
- Uppdragsutbildning

Kunskap och utbyte av erfarenheter är en förutsättning för att värna om mänskliga rättigheter (MR). THS erbjuder båda. Här knyter du kontakter med andra som vill arbeta med dessa frågor. Hos oss kan du också läsa religionsvetenskap som en del av kandidatexamen i MR. THS har varit föregångare och ligger alltid i framkant vad gäller utbildning och forskning inom mänskliga rättigheter.

Emma Gustafsson. MR-student

Högskolan är personlig och välkomnande på ett sätt stora högskolor aldrig kan bli. Här känner både lärare och övrig personal igen studenterna vid namn och högskolans atmosfär ger en känsla av trygghet.

THS • Åkeshovsvägen 29 • 168 39 Bromma • Tel 08-564 357 00 • www.ths.se • mr@ths.se

Foto: Melker Dahlstrand

SVERIGES RIKSDAG

Välkommen att besöka riksdagens monter på MR-dagarna

För mer information om riksdagens arbete:

www.riksdagen.se

vinter. Foto: Tomas Bergman.

JAN-OLOV MADELEINE ÅGREN
Konsulent på Röda korsets byrå
mot diskriminering.

Luleå blir allt mer tolerant. Det är bra. Luleborna blir allt bättre på att tolerera varandra och dem som kommer hit. Men ännu bättre vore det om ledordet tolerans kunde ersättas av acceptans och till och med respekt. Om vi lärde oss att inte bara tolerera varandras existens och olikheter utan i stället uppskatta olikheterna, dra

nytta av dem och inse att alla har något att bidra med. Om vi vågade tro att mångfald är positivt, spännande och utvecklande. På Röda korsets byrå mot diskriminering arbetar Jan-Olov Madeleine Ågren under devisen "För mångfald mot diskriminering" för ett öppnare Luleå och Norrbotten där alla kan ta plats. Alla har

vi ju samma mänskliga rättigheter. En av dem är rätten att inte bli diskriminerad. Läs hela intervjun och låt dig inspireras av vår stad på www.ettfornyatlulea.se

LULEÅ

**Förr vågade jag
bara visa min
"manliga" sida.
Nu tar hela jag
för mig av livet.**

Schema torsdag

Seminarierna äger rum i Kulturens hus, Stadshuset, Landstingshuset och Gymnasiebyn

Lokaler meddelas på www.mrdagarna.se i början av november

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
10.00–10.15	1 Urfolksdeklarationens betydelse										
10.15–10.30											
10.30–10.45											
10.45–11.00											
11.00–11.15											
11.15–11.30											
11.30–11.45	2 Folkmord före och efter folkmordskonventionen	10 Liberias kvinnor	16 Internationell humanitär rätt	21 Har papperslösa mänskliga rättigheter?	29 Hur kan kommuner implementera mänskliga rättigheter?	34 Klimatförändringen och MR	39 Medling minskar återfall i brott	Scenario ₂ teater	54 Minoriteters språkliga rättigheter	80 Barns rätt	
11.45–12.00											
12.00–12.15											
12.15–12.30											
12.30–12.45											
12.45–13.00	3 Tankar om folkmordens tid	11 Urfolksdeklarationen. Vad innebär den globalt?		22 Patent och hälsa		35 Klimatpolitik och utvecklingsländer		46 Klimatförändringar och urfolks rättigheter	55 Århuskonventionens skydd av MR och miljön	81 Hela världens farmor	
13.00–13.15											
13.15–13.30											
13.30–13.45											
13.45–14.00											
14.00–14.15	4 Kvinnor som handelsvara	12 Urfolk nekas rätten till hälsa	17 MAJORITETER & MINORITETER Vad skapar majoriteter och minoriteter?	23 Urfolks rätt i Kanada och Sverige	30 Praktisk MR för kommuner	MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM	40 Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter	47 Vad är diskriminering?	56 Hur upptäcka att barn utsatts för våld eller sexuella övergrepp?	82 Från Kyoto till Köpenhamn	
14.15–14.30											
14.30–14.45											
14.45–15.00											
15.00–15.15											
15.15–15.30											
15.30–15.45											
15.45–16.00											
16.00–16.15	Erik Westberg och Musik- och kammarkör	13 Urfolksdeklarationen i regional kontext	18 Minoritetsrepresentation i majoritets-samhället	24 Behövs följeslagare för mänskliga rättigheter i Sverige?	31 Hur arbeta i socialförvaltningen med mänskliga rättigheter?		41 Rättigheter, klimat och bistånd	48 Kvinnokonventionen kontra rennärlagen	57 Förtalsens romska offer	83 Vilka konflikter skapar klimatförändringarna?	
16.15–16.30											
16.30–16.45											
16.45–17.00											
17.00–17.15											
17.15–17.30											
17.30–17.45	5 Världsbanken och urfolks rättigheter	Sofia Jannok	19 Vägen till framtiden?	25 Att få vara sig själv – på jobbet			42 Hatpropaganda och yttrandefrihet	49 Sedvanerätt	58 Goda exempel på rätten till sitt språk		
17.45–18.00											
18.00–18.15											
18.15–18.30											
20.00–	Middag & underhållning										

11 12 13 14 15 16 17 A B C

86 Riktiga jobb och funktionshinder	90 Assyrierna – urfolk i nuvarande Irak	94 Du kan göra skillnad!	99 HBT i världen – transpersoner	105 Spelet om världshandeln	110 Vårt dricksvatten – vad kostar det?	114 Förändringen av urfolks existensvillkor	63 To see if I am smiling	69 Jenny – Gud och tystnaden	118 Dulman, the Abused
	91 Urfolks naturresurser	Jord					64 Paradise	119 Det är Sverige som är för litet	74 The Price of the Pole
87 Rätt till identitet	92 MR i skolan		100 Nuoras nurri Unga samer om urfolk & minoriteter		111 Människor på flykt	MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM MINI-SEMINARIUM	65 Hjordeliv	70 Are you a girl – or what?	
Sensus media-center									75 We're watching you
88 Grundläggande introduktion till mänskliga rättigheter		95 Sök pengar – ändra världen	101 De fem nationella minoriteterna	106 Samhället förändras. Och jag?			66 Uigurena – en förföljd minoritet i Kina	71 Between heaven and earth	
		96 Aldrig mer! Samtal om folkmord							

TEMAN

- URFOLK OCH MINORITETER
- KLIMATHOTET OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
- ALLAS LIKA VÄRDE
- ÖVRIGT
- BASKUNSKAP OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
- KULTUR
- GYMNASIEBYN SPECIAL

Schema fredag

Seminarierna äger rum i Kulturens hus, Stadshuset, Landstingshuset och Gymnasiebyn

Lokaler meddelas på www.mrdagarna.se i början av november

Tid	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
09.00–09.15	Ronny Eriksson	14 Att överleva klimathotet – rätt till mat		26 Miljömål, miljöprövning och mänskliga rättigheter	32 Myndigheternas möjlighet och skyldighet till samråd Rollspel	36 Ge unga makt	43 Företag och MR i en globaliserad värld	50 Konvention om rättigheter för funktionshindrade personer	59 Burma	84 MR i Kina efter OS?
09.15–09.30										
09.30–09.45	6 Vad innebär självbestämmanderätten?									
09.45–10.00										
10.00–10.15										
10.15–10.30	7 Laponia-processen och Finnmarkslagen									
10.30–10.45										
10.45–11.00										
11.00–11.15										
11.15–11.30										
11.30–11.45	8 Samtal med regeringsföreträdare	15 Från oförrätt till upprättelse	Slagfärdiga systrar	27 Globalisering = El Conquistador i ny rustning?	Reggae & rätt P-Danjelsa	MINI-SEMINARIUM	44 Aldres rätt till ett värdigt liv	52 Nya tvångsförflyttningar?	61 Sociala konsekvenser av exploatering av samisk mark	
11.45–12.00										
12.00–12.15										
12.15–12.30	8a Hur självbestämna?									
12.30–12.45										
12.45–13.00			20 Handel med skelettdelar	28 Rekrytera utan fördomar	Dialogkafé	38 Politikerna och "samefrågan"	45 Konvention om biologisk mångfald	53 MR i utrikespolitiken och biståndet	62 Parallellrapport om etnisk diskriminering i Sverige	85 Tvångsförflyttningar och urfolk
13.00–13.15										
13.15–13.30										
13.30–13.45										
13.45–15.00	Avslutning									

11	12	13	14	15	16	17	A	B	C
89 Barn och unga – rätt till inflytande Barnombuds- mannen	93 Demokratins ABC		102 MR-dilemman	107 Ekonomiska sociala och kulturella rättigheter	112 Grund- läggande introduktion till mänskliga rättigheter	115 Jobba med MR på film	67 Romer i Belgrad	72 War on democracy John Pilger	77 Reparativ rättvisa
		97 Global folkrörelse mot klimat- förändringarna		108 Compass- metoden					78 Taxi to the dark side
		Simon Marainen	103 Romer – äntligen själva huvudaktörer	109 Diskriminering vad beror det på	113 Vad ska Sverige driva som EU-ordförande?	116 MOD – en pedagogisk metod för arbete med värderingar och mångfald	68 Letter to Anna (Politkovskaja)	73 Meanwhile in Africa	79 Flykten över Himalaya
		98 Visioner – klimatneutralt samhälle	104 Grund- lagen sedd med genus- glasögon						

TEMAN

- URFOLK OCH MINORITETER
- KLIMATHOTET OCH MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
- ALLAS LIKA VÄRDE
- ÖVRIGT
- BASKUNSKAP OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER
- KULTUR
- GYMNASIEBYN SPECIAL

Var & när?

MR-dagarna 2008 går av stapeln den 13–14 november i Luleå. Huvuddelen av programmet äger rum i det nybyggda Kulturens Hus. Andra lokaler som nyttjas är Landstingshuset, Stadshuset, Filmstaden och Gymnasiebyn; alla på ett par minuters gångavstånd från Kulturens Hus.

Se karta nedan.

Kulturens Hus

Kulturens Hus är centralt beläget i Luleå med gångavstånd till nöjen, shopping och boende. Här kan du fika, äta en god middag och gå på konsert. Du kan också göra ett besök i biblioteket eller konsthallen för en inspirerande stund. I huset finns också Luleå turistbyrå.

MR tillsammans

Oftast lär man sig mer när man kan diskutera frågor tillsammans med andra – gärna personer med olika perspektiv och bakgrunder. Därför ordnar MR-dagarna flera grupper som går på olika seminarier och workshops tillsammans och där varje grupp träffas mellan varven och byter tankar och erfarenheter med varandra. Vi arrangerar flera kombinationer av seminarier & workshops inom ett par olika teman. Välj det program som du är intresserad av!

Anmäl dig till »MR tillsammans« på: www.mrdagarna.se

Hitta i Luleå

- 1. Kulturens Hus**
- 2. Filmstaden**
2 minuter från Kulturens Hus
- 3. Landstingshuset**
10 minuter från Kulturens Hus
- 4. Gymnasiebyn**
5–10 minuter från Kulturens Hus
- 5. Stadshuset**
5 minuter från Kulturens Hus

- A. Norrbottens museum
- B. Norrbottensteatern
- C. Domkyrkan
- D. Busstationen
- E. Järnvägsstationen
- F. MR-dagarnas Norrbottenskansli

Luleå

Mänskliga rättigheter i en globaliserad värld är temat för årets MR-dagar. Det är sjunde gången MR-dagarna arrangeras och det är första gången dagarna arrangeras norr om Stockholm. Vi på Luleå kommun är glada och stolta för att få vara värd för dagarna.

FN antog en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna 1948. Trots att 60 år har gått så är frågorna fortfarande lika aktuella och viktiga att diskutera och sprida kunskap.

Vi vill erbjuda er en minnesvärd konferens med viktiga möten och intressanta föreläsare under dessa två dagar i Luleå.

Varmt välkomna!

Yvonne Stålnacke, Kommunalråd i Luleå

MR-dagarna 13–14 november 2008. Tema: mänskliga rättigheter i en globaliserad värld, urfolk och minoriteter.

Deltagaravgifter

Företrädare för organisationer, myndigheter, företag etc. (dvs du betalar inte avgiften själv)

Båda dagarna	1 850 kr
En dag	1 100 kr

Ger företräde till de seminarier/workshops som är kompetensutveckling.

Privatpersoner (dvs du betalar själv)

Båda dagarna	850 kr
En dag	500 kr

Studerande vid universitet, högskolor, folkhögskolor & pensionärer

Båda dagarna	350 kr
En dag	200 kr

För skolklasser och grupper kontakta projektledningen

Skolklasser	
Båda dagarna	100 kr per elev
En dag	50 kr per elev

Middag med underhållning 60 kr

Kulturens Hus 13 nov kl 20.00–cirka 22.30

Mat och dryck

Anmäl dig i tid för middagen med underhållning i Kulturens Hus på torsdagskvällen för 60 kr. Begränsat antal platser.

För snabb och smidig lunchservering kan du förköpa en lunchbiljett från Kulturens Hus via www.mrdagarna.se. I Kulturens Hus med omnejd finns också flertalet andra kaféer och restauranger.

Boende

I Luleå finns många övernattningsmöjligheter. Se: www.lulea.se/forbesokare/bo.

Språk

De programpunkter som kommer att hållas på engelska är markerade med en brittisk flagga. I övrigt är konferensspråket svenska. Information på engelska finns på webben.

Media

Vill du rapportera från MR-dagarna? Kontakta: caroline.matsson@ordfront.se för ackreditering.

Tillgänglighet

I delar av lokalerna finns T-slinga. Toalett med utrymme för rullstol finns. Invigningen tecken-tolkas delvis.

Gymnasie-, folkhögskoleklasser och grupper – kontakta: caroline.matsson@ordfront.se för information och bokning.

Anmälan

Enklast anmäler du dig till årets MR-dagar via www.mrdagarna.se där ett anmälningsformulär finns tillgängligt inom kort. Har du inte tillgång till internet går det också bra att fylla i talongen på sidan 18 och sända den till: MR-dagarna, Box 17506, 118 91 Stockholm.

Musikmeny

Miss inte att anmäla dig till middagsbufféen på torsdagen! Under middagen kan du också ta del av Kulturföreningen Rafset, en kör som under många år arbetat med MR-tema och rättighetsperspektiv och som kvällen till ära har en specialkomponerad musikmeny på tema mänskliga rättigheter. Med hjälp av musik-kypare gör du din bordsbeställning. Senare under torsdagskvällen har du också möjlighet att prova på Balkandans i Olga Bardh med Luleå Balkandansare! Cirka 21.00 och framåt.

Sista anmälningsdag 30 oktober!

Skolor och grupper, sista anmälningsdag 15 oktober.

För mer information och fullständigt program se:

www.mrdagarna.se

